

۳

۳۲۵

10-

Handwritten text in a rectangular box at the top of the page, possibly a title or header.

Handwritten title or section header in the upper middle part of the page.

Main body of handwritten text, consisting of several lines of script within a large rectangular frame.

Small handwritten text or signature at the bottom right corner of the page.

در دفتر کتب کتابخانه ملی
 شماره
 ثبت

هدیه کتاب چهارمیه
 یا دستاغا

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 بحمد الله الواحد القهار ونصرتي على بنيي المختار وعلى اله الشاده
 الاخبار الاود اء لئلا نصار الاشداء على الكفار سيبا ابن
 عيه وولي عهده والخليفه من بعده واولاده المجاهدين واحفاده
 المجاهدين صوات الله عليهم وعابريهم اجمعين **املا** بعد اقل خلايق
 عيسى ابن الحسن الحسيني براج اعلام واطهار ورفوق ومختر
 ميدار دكه چون سرسره جهاد از عهد غيب امام عابيه السلام تا
 اكنون كه نوبت ظهور ايندولت همايون است در حالك
 ابران صاهبا الله عن الحدان مهبل ومتروك ماند بود و بدین
 سبب هجرت از علمای راشدين و فقهایی متقدمین در این
 باب کتابي علائقه نوشته بودند و ملت ميسطي در این باب

داشته

در دفتر کتب کتابخانه ملی
 به شماره
 ثبت گردید ۹۷۵

نگاشته همداد سر مجتوبی این عهد که فتنه قوم روس در مملکت
 محروس بناید آمد و همشیر اسلام را از دیگر بار کار با استعمال
 سیف جهاد افتاد علمای معاصرین کثر الله امده اللهم مرید
 تفصیل و توضیحی ادرا این امر لازم دیده هر یک کافی جدا گانه
 در قام آوردند و صحیف شرایع بطرف الفی بدایع مشکون
 کرده ارشاد عباد با احکام جهاد نمودند و این رسم شریف با امر
 مزین شاهنشاه دنیا و دین وسیعی بلیغ علمای سر اشد بن در
 ممالک محروسه اسلام اشتهار و انتشاری یافت که هر یک
 از تابعان مات و پیر و ان شریعت سر ادر خور پایه و قدر
 قسمتی خاص از نیل عواید و درک فواید ان حاصل میکشست
 و بجز نافع و امر مطاع مملکت زاده از اده برای سرزمین ای
 دار ای دوران داور داوران مظفر جدید مطیب عهدش مطهر
 خلق معطر خاق مقدس ذات منزه صفات زینت تحت زینت

نحت نعتش جنت عیدت شفقت الملیک العدل و مالک العهد

سماء السموات هلاک العدا جنة الملیک الجنة الدهر شغب العدا

شفقت ابوری نایب السلطنه **عباس میرزا** قدر الله نقض

الترکس بنفید سهنامه وقبض الروم بقبضة حسامه وثبت عاقبه

وشتت عدوه چند ان از رسایل دانشمندان بدست آمد که

کوئی بر طاق وثاقی مجموع حدایق افاق مجتمع کشته بود و در

پت احزانی چندین روزه مرضو ان بیدار آمده و اذآر ادا لله

شایسته اسبابه لاجرم بشکر این نعمت بزرگت همت قاصر

واجب آمد که با عدم بصناعت مختصری نافع که در باب جهاد

جامع و مانع تو اند بو ذواقوال عالمان عامل بر ابر وجه انجاماز و

تألیف و بدون الحاق و تحریف شامل تو اند شد مر قوم دارد

پس بعون عنایت الهی زکارش این مختصر را از جهه عزم ساخت

و اینک بوقتی اندک وجهدی بسیار در کاخ دین مبین یاغی چون

۴

خالد برین اراسته کشته که اب حیات از حیاض ان مر شحه
ریابد و مشک تر بر شمیم ان رشک بر باشد طهشتی روح نجش
جشی دل نشین مشگون با هزار اقا دیات و مئمر با شمار سعادات
فیها ما نشتهیه الانفس و تاند الاعین امید که چون نایه تر عذب
بجاهدین است و یاعت تحریر بص مکلفین در حضرت کردون
بسطت شاهنشاه اسلام پناه سایه رافت و رحمت اله خسر و اقام
دنیار دین ناشر آثار شرع مبین ناصر ارباب صدق و ایمان قاهر
اصحاب بنی و طغیان افتاب دولت آسمان شوکت مجررات
نام ابر رحمت عام ملجاء الانام قبلة الامم کعبة الکرم سرور اهل
عالم ز یوم نسل بنی ادم شهریار اکرم اعظم عاق الله خفض
الاعداء نجف اعلامه ونفی الاحقاد بئیت احکامه و خیریه الحاسد
بجذبه صارمه و زینة العالم بئیت مکارمه باحظ قبول محفوظ
کرد و حجاب در بار خلافت که قانون عالم و حکمت وائین

و حجاب در بار خلافت که قانون عام و حکمت و ائین فضل و معر

فتند بگوشه چشم رضا که پرده هر نفس و پوشش هر عیب

است در روی نگارند چه اگر سوز تاسر ان بفتنون معایب و شئون

مناقص مشحون باشد کجا با این زیور حسن و کمال مجال مقاب

ومت تو اذنی یافت که اکنون نام اختیار ملوک و اختیار جها

نش زیب دفتر و تاج عنوان خواهد گشت و تاقیامت معراج

نیاز فلک و محراب نماز ملکت خواهد بود خواست که نام او برد

حور بجلد و خازنش کفست نخست بایدت بر لب کوثر او رم

وَهُوَ السُّلْطَانُ الْأَجَلُّ وَالْخَاقَانُ الْأَعْدَلُ مَلِكُ الْمُلُوكِ مَالِكُ

الْمَمَالِكِ جِنَّةُ الْمَهَالِكِ مَسْجُودُ الْمَلَائِكِ السُّلْطَانُ ابْنُ السُّلْطَانِ

ابْنِ السُّلْطَانِ وَالْخَاقَانُ ابْنُ الْخَاقَانِ أَبُو الْفَيْحِ وَالْعُلَى

فصلی شاه تاجدار که جلوه نور قدس است و تخلیه طویر انس

و مظهر صنع الهی و زیور تخت پادشاهی تعالی الله ما شاء و زاد

الله ايمانى افسردون في الساج ام الايسكندر الثاني امر الرجعة
قد عادت علينا اسلام ان طينتي از اب حيو ان سرشته مصحفي
از لطف يزدان بنشته حتى از فضل رحمت اراسته عالمي از
نعمي كافت بپراسته جنايه بالتدين عشر ش السريح وبالكر اي
عيار العقل وبالر هط مظهر الاصل وبالفرج معترف الفضيل
وبالرسيم مسرة التدبير وبالايسم مساءة الخميم طبعه مولع لبشر
العلو ونطقه نالذ لا زمه الاكلام كفته كف عن الاذى وفان
عن البلاء وفاق للبرزق وبرزق للخياق تبسط الامر زاق وترزق
الافاق بجود اوجب الوجود ممتنع العدم ملتزم القيد من بنان
تج العنان تايض العظام اطع الضيا فائق العدي مرادع
القلي فاطر الشدي سيفه بارح الحزاب وبارق القراب وساركب
الشباب وراقب الية هاب سحاب يقطر بالندماء شهاب يرفع الي
السماء حسام ما يرح بالاعناق مجتده ومته فابع بالعناق من وصل

قَرِينَةُ الْإِجْلِ عِلَّةُ الرَّجْلِ لِمَتَاعِ الْمَتُونِ لِمَتَاخِ الْعِيُونِ غَامِلُ
الْفَصِيلِ وَالْقَطِيعِ حَامِلُ النَّصِيرِ وَالْفَيْحُ مَبِيعٌ لِأَنَّ دَادَ جَامِعُ الْأَضْدَادِ
يُرَدُّ فِي الْأَكْبَادِ وَيُورِي الْأَجْسَادَ بِمَاءٍ مَوْجُهُ الْبَحْرُ وَجَزْرُهُ الْجَزْرُ
وَمُدَّهُ التَّمْرُ وَمَتْنُهُ التَّرْدُ وَنَارُ قَرْبِهَا التَّعْبِيرُ وَبَرْقُهَا الْأَثِيرُ وَجَمْرُهَا
النَّجْمُ وَحَشْرُهَا الرَّجْمُ وَقَوْسُهُ سَوْقُ الْأَجَالِ وَفَوْقُ الْأَمَالِ وَعَرْتِي
الْمُنْبِتَاتِ وَمَهْوِي الْأَمْنَاتِ نَافِعُ الْأَنْصَارِ دَافِعُ الْأَشْرَارِ
فَالِكُ التَّفِيعُ وَالنَّصِيرُ كَفُّ الرَّقِيعِ وَالْجَمْرُ فَلَئِي اللَّوْنِ مَلِكِي الْعَوْنِ
عَصَبِي الصُّنْعِ غَضَبِي الطَّبِيعِ ذَهَبِي الْمِثْرَاجِ لَهْبِي الْيَنْتَاجِ شَيْخُ
الْمَعَارِكِ أَمُّ الْمَهَالِكِ سَهْمُهُ الْمُرَادُ وَصَبُّ الْفَوَادِ وَحَتْفُ
لِكْلِ غَادٍ وَذَائِعِ لِكْلِ قَيْحٍ وَفَتْحِ لِكْلِ بَابٍ وَبَابِ لِكْلِ فَتْحِ شَرِّ رَيْ
النَّسَبِ شَجَرِي النَّسَبِ ذَسْبِي الْحَسَبِ غَلَابِ الْخِضَامِ بِلَاغِ
الْحَيْمَامِ بِالْبَغِ كُلِّ هَارِبِ غَالِبِ كَيْدِ غَالِبِ قَسْرِبِ الْكَلْبِ بَعِيدِ
الْمَعْنَى سَرْبِعِ الْعَدْرِ وَصَرْبِعِ الْأَعْدَاءِ رَسُولٌ مِنْ قَلْبِ الْفَيْسِي إِلَى

السَّكْبُ الْقَيْسِيُّ كَابٌ مِنْ بَنَانِ الْأَوْتَارِ إِلَى جَنَانِ الْكُفَّارِ نَسْرٌ صَيْدُهُ
 الذَّصْرُ وَرُكْرُهُ الصَّدْرُ أَسَاقٌ مُغْتَرِدٌ عَلَى سَاقٍ مِنْ زَبْرَجِدٍ
 أَسَاقٍ قَاسٍ يَدُورُ فِي نَادِيِ الْحُرُوبِ عَلَى يَدَيْهِ الْقُلُوبُ بِكَاسِ
 سَاكِبِ الْجَهَامِ سَالِبِ الْجَوْرِ مِنْ رِيحِ حَارِ الطَّبَعِ حَادِ الذَّاتِ فَيَسْكُرُ
 الْمَشْرِيكَ بَيْنَ لِسْكَرٍ لِأَصْحَوْعِيْنَهُ وَلَا عَيْشَ بَعْدَهُ وَيَتْرَكَ الْجَمْعَ
 شَيْئًا فَمَرَّ الْقَوْمُ صَرَغِي كَأَهْمًا عَجَازٌ تَحِلُّ مُنْقَعِرٌ تَرَهُّفُهُمْ ذَلَّةٌ
 وَقَرٌّ وَأَمَّا الْوَهْقُ فَإِنَّهُ شَرَكُ الشَّرِكِ وَقَيْدُ الْكُفْرِ وَغَدْلُ التَّدْلِ لِأَهْلِ
 الْغَدْلِ عَقْدُ الْحَقِّ عِقْدُ الْحَقِّ بِجَلِيلِهِ وَعَقْدُ الْبَاطِلِ بِجَلِيلِهِ وَأَبْنَتُهُ
 لَيْسْفِي الْبَغْيِ وَقَيْدُ الْكَيْدِ فَالظَّالِمُ فِي عَهْدِهِ مَعْفُودٌ أَوْ مَفْقُودٌ وَ
 الظَّالِمُ مَحْرُومٌ أَوْ مَعْدُومٌ وَالْعَدْلُ مَبْسُوطٌ مِنْ لَبْسَطِهِ وَالْأَمْنُ مَمْدُودٌ
 مِنْ مَدِّهِ غَابَ الشَّرُّ مِنْ شُهُودِهِ وَانْعَدَمَ الْجَوْرُ مِنْ وَجُودِهِ فَلَا رُوحَ
 إِلَّا فِي طَبِيِّ سَيْلِكِهِ وَلَا قَلْبَ إِلَّا فِي طَرِيقِ مُلْكِهِ وَلَا عَيْبَ فِي شَيْءٍ مِنْ ذَاتِهِ
 وَصِفَاتِهِ وَإِثْمًا مَرَّةً وَأَفْعَالِهِ إِلَّا أَنَّهُ يَأْتِي مَنْ أَعْتَرَى الْجَنَابَ إِلَى آذَلِ

الرُّقَابِ وَيُفْتَرُ مِنْ قَادِسَاتِ الدُّفُوسِ إِلَى نَاكِسَاتِ الرُّؤْسِ يُنْفَارِقُ
الْمُسْلِمِينَ وَيُعَانِقُ الْمَشْرِكِينَ تَعَانِقُ الْأَصْبَاحَ بِأَجْبَابِ قِيَامِهِمْ
فِعْلَ الْعَدُوِّ بِالْعَدُوِّ وَيَطْرُقُ عَجِيبًا يَأْخُذُهُمْ أَخْذَ عَزِيزٍ مُقْتَدِرٍ
فِيهَا كَهَمٌّ فِي يَوْمِ نَحْسٍ مُسْتَمِرٍّ وَبِسَاكِهِمْ فِي سَائِلَةِ ذُرْعِهَا سَبْعُونَ
ذِرَاعًا وَيَتْرُكُهُمْ فِي الْأَرْضِ مَصْرُوعًا مَضَاعًا وَالسِّتَانَ كَأَنَّهُ لُجْمٌ
نُورُهُ النَّارُ وَغَيْمٌ قَطْرُهُ الْبُورَاءُ ذَائِلٌ صَائِلٌ عَلَى اسْوَدِّ الْحِجَابِ
فَصَبِي الْأَصِيلِ نَصَبِي الرُّوَيْلِ مَشْرِقُ الْمَنَارِ رَأْسُ السُّعَابِ لِاسْتِع
الْأَعْدَاءِ عَسَالُ الْأَعْضَاءِ سُورَالَةُ جَائِلُهُ ذِبَالُهُ شَاعِلُهُ نُورُ رَبَّةِ الْوَجْهِ
نَارُ رَبَّةِ الْكِنَةِ شَمْسِيَّةُ الْأَوْجِ مَجْرِبَةُ الْمَوْجِ تَنْزِلُ الْخُوفِ وَتَفْرَقُ
الصُّفُوفِ بِرَمْحِ حَمْرِيَّةٍ سَمْرُ جَفُونِهِ لِأَزَالِ نَافِذِ أَعْنِ مَجْنِ النَّجْمِ
طَاعِنًا فِي مَجْرِي الرَّجْمِ طَعْنًا بِصَبْحِ طَعْنِ الْخَيْلِ الْعَدَاةُ عَنْ رُبْعِ
الْمَجْوَةِ وَالْأَزَالَةُ أَعْدَاءُ مَطَاعِ الْمَجْهَادِ وَحَسَادُ مَلِكِ الْعِبَادِ مِنْ
أَزَالِ الْأَزَالِ إِلَى أَبَدِ الْأَبَادِ مَسْجُودِينَ فِي السِّجْنِ النَّجْمِ مِنَ دَارِ

الرَّجْسِ بِنَاكِبِينَ مِنَ الْجَدِّ الْيَحْسِرِ فِي سُكْنِ التَّكْسِ تَحِيْطُ عَلَيْهِمْ
كَلْحُ النَّقْصِ وَتُغْرَقُ فِيهِمْ سُنْفُنُ التَّنْفِيسِ اَكْتُونُ بِنُوفِيْقِ رَتَبٍ وَدُرُودِ
نُوبَتِ شُرُوعِ بِمَقْصِدٍ وَرَجُوعِ بِمَقْصُودٍ اَسْتَبَدَّ اَنْكُهُ جِهَادِ بَرْدِ
قَسْمِ اَسْتَبَدَّ بِكِي دَعْوَتِي كَسَهَ عِبَارَتِ اَسْتَبَدَّ اَزْ تَوْجِهٍ مُسْلِمِيْنَ
بِبِلَادِ كُفَّارٍ بِرَايِ دَعْوَتِ اَهْلِ اِسْلَامٍ بِاِذْنِ نَبِيِّ صَلِيَ اللهُ عَلَيْهِ
وَآلِهِ اِيَّامِ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَانَايِبِ خَاصِ اِيْشَانِ دِيْكَرِي دِفَاعِي وَاِنْ بَر
چِنْدِ قَسْمِ اَسْتَبَدَّ بِكِي اَزْ اِنْ جِهَادِي اَسْتَبَدَّ بِرَايِ حِفْظِ بِيْضَةِ اِسْلَامِ
هِنْكَامِ هَجُومِ كُفَّارِ بِمَقْصِدِ تَخْيِيزِ بِلَادِ اِسْلَامِ وَتَسْلُطِ بَرِ مُسْلِمِيْنَ
وَاعْلَانِ شَعَائِرِ كُفْرٍ وَاضْمَحَالِ كَلِمَةِ اِسْلَامِ دِيْكَرِ جِهَادِي اَسْتَبَدَّ
بِرَايِ دِفْعِ كُفَّارِ اَزْ تَسْلُطِ بَرِ نَفْسِ دَعْرِضِ مُسْلِمِيْنَ دِيْكَرِ جِهَادِ
دِيْ اَسْتَبَدَّ بِرَايِ دِفْعِ جَمَاعَتِي اَزْ كُفَّارِ كِه تَلَا فِي كَرْدِه اَنْدِ بَا جَمْعِي
اَزْ مُسْلِمِيْنَ وَخُوفِ بَاشْدِ اَزْ اَسْتِيْلَايِ اِجْمَاعَتِ بَرِ اِيْشَانِ دِيْكَرِ
جِهَادِ اَسْتَبَدَّ بِرَايِ اِخْرَاجِ كُفَّارِ اَزْ بِلَادِ دَوَارِ اِضْيِ مُسْلِمِيْنَ بِنَسْرِ

از تسلط آنها بر آن و اصلاح پوضه اسلام پس از رخنه ان و پوضه
 اسلام را آنها با اصل و مجتمع ان تفسیر کرده اند و میتوان گفت
 که اصل و مجتمع اسلام سلطان اسلام و بزیر کیست که زوال
 او منشاء انقراض اسلام و تفرق مسامین شود و مراد از خوف
 بر پوضه اسلام اندیشه استیصال و انقطاع است بالمسره و صاحب
 مجمع البحرین پوضه اسلام را جماعت اسلام گرفته و بتنا بر
 این مراد از خوف بر پوضه اسلام خوف بر جماعت مسامین است
 و همه افسار مذکوره چه دعوتی چه دفاعی جهاد است بعدوان
 حقیقت و جهاد از اعظم امرکان اسلام است و موجب انتظام
 امور انام حفظ شعایر اسلام بران منوط است و استحكام شرایع
 دین بدان مربوط و پس از عنفاید اسلامیه و ایمانیه افضل
 اعمال است حتی نماز یومیه و اگر چه نماز یومیه را بوجهی مزید
 فضلی است بر جهاد اما بجهان چند جهاد افضل است چه

طاعت

طاعت و بندگی خدا فرع محبت اوست و مجمل تکلیفات از قایم
مودن اولاد محبت حقیقی در خدمت محبوب است و هر
تکلیف محبوب آورد پسندیده و مطلوب اطاعت دشوارترین
تکلیفات نشانه افزونی اخلاص و ارادتست و اطاعت بذل
مال نخستین پایه محبت و برتر از آن مشقت بدن و از آن برتر بذل جان
پس دلالت بذل جان بیشتر است از دلالت مشقت بدن و بذل
مال بر محبت خدا و فضل و عظم شان و حسن و رجحان جهاد اجماعی
فرق مسامین است بلکه ضروری مذهب و دین و درین باب

آیات منزله بسیار است و احادیث و آراء پیشما از جمله آیات قوله

تَعَالَى يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَهْلُكُمْ عَلَىٰ تِجَارَةٍ تُحْكُمُونَ مِنْ عَذَابِ أَلِيمٍ

تَوَصُّوْنَ بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَتُجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ بِأَمْوَالِكُمْ وَأَنْفُسِكُمْ

ذَالِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ يُغْفِرُ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَرِيدَ خَلِّكُمْ جَنَّاتٍ

تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ وَمَسَاكِنُ طَيِّبَةٍ فِي جَنَّاتٍ ذَالِكَ الْفَوْزُ

الْعَظِيمُ وَأَخْبَرَنِي يُحِبُّوهُمَا نَصْرًا مِنَ اللَّهِ وَفَتْحَ قَرِيبٌ وَإِذَا انْجَمَلَهُ أَنْ
 اللَّهُ اشْتَرَى مِنْ الْمُتَوَفِّينَ أَنْفُسَهُمْ وَأَمْوَالَهُمْ بِأَنْ لَهُمُ الْجَنَّةُ يُفَا
 تَوُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَيَقْتُلُونَ وَيُقْتَلُونَ وَعِدًّا عَلَيْهِ حَقًّا فِي الدُّنْيَا
 رَايَةً وَالْآخِرَةِ وَالْفُرَّانِ مَنْ أَرَادَ فِي بَيْعِهِ مِنَ اللَّهِ فَاسْتَبَشِرُوا
 بِبَيْعِكُمُ التَّوْفِيقَ بِأَبْعَثْ بِهِ وَذَلِكَ الْفُوزُ الْعَظِيمُ وَإِذَا انْجَمَلَهُ إِيَّاهُ وَلَا
 تَحْسَبَنَّ الَّذِينَ قَاتَلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَمْوَالَهُمْ أَهْلِيَاءُ عِنْدَ رَبِّهِمْ يُزْ
 وَرَقُونَ فَرَحِينَ بِمَا آتَاهُمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ وَيَسْتَبَشِرُونَ بِبِعْثِهِ مِنَ اللَّهِ وَ
 فَضْلٍ إِنْ إِنْ اللَّهُ لَا يَضِيعُ أَجْرُ الْمُحْسِنِينَ وَإِذَا انْجَمَلَهُ إِيَّاهُ وَالَّذِينَ هَاجَرُوا
 وَجَاهِدُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ أَكْثَرًا مِمَّا جَاءَهُمْ عِنْدَ اللَّهِ
 وَأُولَئِكَ هُمُ النَّفَائِزُونَ وَإِذَا انْجَمَلَهُ إِجَادَتِ حَدِيثِ نَبِيِّ اسْتِإْتِ
 جَبْرُئِيلَ أَخْبَرَنِي بِأَمْرِ قَرَّبَتْ بِعَيْنِي وَفَرِحَ بِقَلْبِي قَالَ يَا مُحَمَّدُ مَنْ
 غَزَا غَزْوَةً فِي سَبِيلِ اللَّهِ مِنْ أُمَّتِكَ لِمَا أَصَابَهُ قَطْرَةٌ مِنَ السَّمَاءِ أَوْ
 صَدَأُ إِلَّا كَتَبَ لَهُ شَهَادَةً يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَنِزَارَ أَنْ حَضَرَتْ مَرُوبِيسَتْ

ومن خراج

وَمَنْ خَرَجَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ مُجَاهِدًا فَلَهُ بِكُلِّ خَطْوَةٍ سَبْعُ مِائَةِ أَلْفِ
 حَسَنَةٍ وَيَمْحَى عَنْهُ سَبْعُ مِائَةِ أَلْفِ سَيِّئَةٍ وَيَرْفَعُ لَهُ سَبْعُ مِائَةِ
 أَلْفِ دَرَجَةٍ وَكَانَ فِي ضَمَانِ اللَّهِ بِأَيِّ حَقٍّ مَاتَ كَانَ شَهِيدًا
 وَإِنْ رَجَعَ رَجَعٌ مَغْفُورًا أَذِنَ لَهُ مُسْتَجَابًا بِأَدْعَائِهِ وَأَزَّ جَنَابَ أَمِيرِ
 الْمُؤْمِنِينَ مَرْوَانَ وَبَسَّطَ إِلَيْهَا النَّاسُ إِنْ أَمُوتَ لِأَبْنَوْتِهِ الْمَقِيمِ وَلَا يُعْجِزُهُ
 الْهَنَارِبُ لَيْسَ عَنِ الْمَوْتِ مَحْذُومٌ وَمَنْ لَمْ يَمِتْ بِعَدْلٍ وَإِنْ أَفْضَلَ
 الْمَوْتِ الْقَتِيلِ وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لِأَلْفِ ضَرْبَةٍ بِالسَّبْفِ أَهْوَنُ
 عَلَيَّ مِنْ مَوْتِهِ عَلَى الْفِرَاشِ وَأَزَّ حَضْرَتِ صَادِقٍ رَوَيْتُ شَدِيدَةً قَالَ
 قَالَ رَسُولُ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَوْقَ كُلِّ ذِي بَرٍّ بَرٌّ حَتَّى يَقْتُلَ فِي
 سَبِيلِ اللَّهِ فَإِذَا قُتِلَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَابْسُ فَوْقَهُ بَرٌّ وَمَنْ كَفَتْ
 كَهْ جِهَادِ زَمَانٍ غَلَبَتْ أَفْضَلُ اسْتِازَمَانٍ حَضُورِ جِهَةِ أُمَّةٍ
 مَعْصُومِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ مَدْحٌ فَرَمُودَةٌ أُنْدَا بِيَمَانٍ بَغِيْبِ كَسَانِي رَا
 كَهْ پَسْ اَزْ اِيْشَانْ اِيْنْدُو سِيَا هِيْ دَرْ سَفِيْدِي پَشْنْدُو بَانْ عَهْلِ

نمایند و مراد از آن دیدن اجماع است در کتابها از اخباری که
 در تفسیر آیه وَبَنَّا لِلنَّاسِ عَنَّا مَنَادِيًا يَدْعُونَ إِلَى الْإِيمَانِ و آیه وارد
 شده شاهد این مدعا است و وجود مطلق جهاد ثابت است
 بکتاب و سنت و اجماع امت و اصحاب تصدیق کرده اند بوجوب
 جهاد دفاعی مانند دعوتی در ارشاد و اعاده و تحریک بر روضه
 و مسوط و غنیه و مراسم و نافع و مسائل و جامع و سایر این و
 تبصره و قواعد و تذکره و دروس و وسیله و کنز العرفان
 و کفایه و مؤلف و مذهبی و نظایر بدون این که ایشان در
 این حکم تأمل و تشکیکی نمایند یا در ضد استدلالی بر اینند
 یا اشاره بمخالفی از خاصه و عامه نمایند با آنکه داب اغلب
 ایشان اشاره بمخالف است اگر چه بنا در باشد و این نیست
 مگر از غایت وضوح و ظهور آن پس و جوب این جهاد محل
 تأمل نیست بلکه نزد علمای اعلام ضروری دین است و این

جهاد واجب کفائی است علی الاقرب فالاقرب پس اگر
 اقرب کفایت دفع دشمن کند هفت ابعدا لازم نیست و ظاهر
 این است که مراد از قرب در این مقام قرب بنیل مقصد و
 وصول مقصود است چه میتواند شد که ابعدا مستعد باشد
 و زودتر از اقرب مباشر قتال شود و اقرب که استعدا
 ندارد دیرتر بمقتال رسد و نیز وجوب هفت مرتبه است
 بمصوب علم پس اگر علم ابعدا پیش از اقرب هجوم انفاز حاصل
 شود هفت ابعدا پیش از اقرب لازمست و جایز نیست او را
 انتظار هفت ابعدا و ظهور لفظ اقرب در قرب مکانی
 محمول بر غالب است و مراد فقها از عبارت پتا کدی فی حق
 الاقرب فالاقرب ترتیب عادیست نه حقیقی چه بحسب عادت
 علم اقرب بمقصد دشمن زودتر از بعید حاصل میشود و اگر
 ابعدا از هجوم دشمن مطاع شود و فوراً هفت کند و کفایت

دفعه او تواند نمود باز نقاعدا اقرب که هجوم کفار عالم دارد
جایز نیست چه ظاهر است این وجوب فوریت است بنا برین
بتدری که بعد طی مسافت کند اقرب تقویت واجب فوریت
کرده و این تقویت اورا جایز نیست و اگر کفایت اورا حاصل نشود
و الا باجماع جمیع مکلفین بر همه واجب تعینی است بلکه درو
جوب این جهاد بعضی از علما بعینیت قایل و بدلیل چند مستدل
شده اند و بنا بر این کفایت باز این واجب از احدی ساقط
نیست بدش از آنکه عالم حاصل شود با کفایت بعضی چه همین که
هجوم کفار عالم همین سده همه افراد مکلفین را هفت و اجابت تا
قیام من به الکفایه معلوم شود چنانکه شان هر کفائی است
و همین سبب اصحاب گفته اند که هر کفائی در اول تکلیف
عینی است و انفصال آن از عینی پس از قیام بعضی بانست و الا پیش
از قیام بعضی کل مکلفین بان مخاطب اند و از کین بدش از سقوط

ان بقیام دیگران کنایه کار و معاقب و از لفظ سقوط واضحست
که پیش از سقوط بکسانی ^{که از ایشان} ساقط میشود متعلق بوده و از این تقد
مات معلوم شد که اگر هجوم کفار و تعلق این واجب یقین
متکافین بهم رسد سقوط آن موقوفست باینکه یقین حاصل شود
بر رفع هجوم یا قیام من به الکفایه چه بد لالت لاینقض الیقین الا
بیقین مثله اشتغال ذمه یقینی و ابراء ذمه یقینی لازمست
بس اکتون که بر رفع حادثه و قیام من به الکفایه عام حاصل
نیست بلکه بخلاف آن یقین حاصلست بر همه مسامین واجبست
که ترک عیال و اطفال و اموال گیرند و بحفظ بیضه اسلام و
مسامین و دفع دشمنان خدا از اهل دین کوشند در این مقام
هر کس جاهلی با مالی باشد بدل کند و هر که حیلتی داند یا نقد
بگیری تواند صرف نماید و اهل تمام تمام و تا کید اکید در وجوب
این جهاد بیشتر است از جهاد دعوتی چه این جهاد برای دفع

مفسد است و آن برای جلب منفعت و شاهد این مدعاست
 فرقی چند که میان این جهاد و جهاد دعوتی است چنانکه
 اکنون بعضی از آن ابراد و در ضمن هر فرق بیان برخی از
 احکام جهاد میشود اول آنکه در جهاد دعوتی شرط است
 حضور نبی علیه السلام یا امام یا نایب خاص ایشان و این جهاد
 نه مجذور و اذن ایشان مشروطست و نه باذن نایب عام منوط
 بلکه در صورت عجز مجتهدین از قیام آن واجب است بمشاهد
 و مدافعه به متابعت هر که او را است شایستگی سیاست و
 قابلیت ریاست هنگامی که امر جهاد موقوف باشد بر آن خواه
 جائز باشد یا عادل و نیت او صحیح باشد یا باطل چه ائمه رخصت
 داده بلکه واجب کرده اند جهاد را هنگام خوف بر ذراری
 مسایمین به تبعیت ملوک ان زمان چنانکه بر صدق این مدعا شاهد
 است لا تجاهد الا ان يخاف على ذراري المسلمين که در

حکایت

۲۰
صیحه یونس وارد است پس بطریق اولی واجبست بهما
بعث سلاطین شیعه که بالبدیهه سر و نرق منذهب بوجود ایشان
بسته است و اعلاء کلمه حق بنصرت ایشان پیوسته و لاسیما یاد
شاه این عهد که حمایت دین و امر است مسامین و مؤمنین را
و جهة همت ساخته و بنفوس و مال و اولاد و رجال بجهد مشر
کین برداخته جناب شیخ المجتهد بن شیخ محمد جعفر طاب
ثراء تیمنا بنیابت امام علیه السلام آنحضرت را اذن جهاد داده
و در تقویض امر ریاست بجناب همایونش اجازتی نوشته
که حاصل مضمون این است ای کافه اهل ایران از عراق و
فارس و آذربایجان و خراسان آماده شوید بجهد کفار دشمن
و بر اوید تیغها از نیام برای حفظ پیضه اسلام و در ائید در
سالت یاوران ملک عملا و جهاد کنید بدفع کفار از شریعت
سید انام علیه السلام و طریقه امیر المؤمنین و سید الوحیدین

علیه السلام را اینک برای شما حور ان جنت امر اسنه و غلمان
 بخدمت بر خواسته پس بفر و شید جاهلای خود را ببهای
 کسان که اند و خسته شده است برای شما در جنت عالیّه لا
تَسْمَعُ فِيهَا لَأَغْيَاءَ فِيهَا عَمِينَ جَارِيَةً فِيهَا سُرُورٌ مَرْفُوعَةٌ وَأَكْوَابٌ
مَوْضُوعَةٌ وَنَمَارِقٌ مَصْفُوفَةٌ وَزَرَائِفٌ مَبْتُوثَةٌ قِيَامٌ كُنَيْدٍ بَارِي
 مؤمنین تا در ریایید هشت برین ایاطاب نمیگردید بخدا در
 دعای ماه مبارک رمضان که شهادت لطایب است و مطالب
ماست در عبادت و قتلای سیدلان فوق لنا ایامکرمه نمیگفتید
 میان مردم لیتنا کما مع الشهداء فی کربلا پس راضی نشوید
 بکذب گفتار خود و مخالفت گفتار یا کردار خود بدانید
 که مقتولان و اذرباچان در دفاع اهل کفر و طغیان برای حفظ
 پنده اسلام و مسامین و هر است ناموس مؤمنان و مؤمنین
 مانند شهدای کربلاست در طلب رضای پروردگار ارض

و سبها و پاداریدار زوی خود را در قول لیتنا کا حاضرین یوم
 الطفوف و نقدی نفوسنا للحسین علیه السلام و نجعلها وقایة
 دون طعن الرماح و ضرب السیوف پس اگر در قول صادقند
 و بحق ناطق پیش گیرید پیشه شهدار ادرا متثال امر بضعة
 بتول زهر اچه بخدا در این مقام حاضر است امام حسین علیه
 السلام و گویا در این کار زار شمارا پیاری میخواند و همچنین
 خاتم انبیا و سید انصیا علیه السلام و سایر ائمه سبها صاحب
 این عصر و امام این عهد میفرماید ای پدیر و ان پاک اعتقاد بد
 راستی که سیاست جهاد و دفع اهل کفر و عناد و جمع لشکر
 و سپاه مخصوص است برزگان بندگان از پیغمبران و ائمه امنا
 و کسی که قابم مقام ایستاست از علما و پس از حصول موانع
 ظهور و عدم امکان قیام ما و اقدام علما باین امور اذن دادیم
 پادشاه این زمان و بیکانه دوران که معترفست باطاعت ما و

سالمگست در دفع دشمنان بطریق شریعت ما **تعمیر شاه**

حفظه الله مما یخاف و یخشاه و کسی را که ولی عهد و قائم مقام خود داشته و ملک اذ سر یا بچنانر ابا و وا کند اشتمد و اوست

شاهرزادگان ادخله الله فی شفاعتنا و جعله فی الدنیا

و الاخره تحت ظلنا و فی همایبشاد رجوع سپاه برای کسر شوکت

کفار و اخذ اموال و اسیر عیال و اطفال آنها و هر که در سپاه

ایشان قتل شود مثل انس که در لشکر ما بقتل رسیده

و آنکه اطاعت ایشان کند چنانست که اطاعت ما کرده

باشند و هر که ایشان را یاری نکندند بپندامت شود و محروم

از شفاعت مادر سر و زقیامت باشد ای شیعیان و چاکران

که شنوند گانید گفتار ما را و پیروانید کردار ما را چون

شما را خوانده شود این کتاب و مسموع شود این خطاب بر

او رسید تیغها از نیام و طلب کنید خون شهید اراد را این مقام

بکوشید

بگوئید با و از بلندی که دور و نزدیک شنوند کجاست غیرت
 اسلام کجاست حمیت شریعت سید انام کجاست حرمت حرم
 و بنا که پرده نشینان عفت و ناموس اند و اکنون بعض ایشان
 محل زنا و فجور در و سینه کجایند اهل ناموس از اعم کجایند
 انا نکه میگویم در حق ایشان اکثر شیعتنا العجم اکبر
 نجوشید با شنیدن این کلام و نجوید جهاد دشمنان
 در این مقام غیر سید بشعاعت مادر روز قیام جناب سید
 المجتهدین اقا سید علی طاب ثراه اجازت نامه بعربی نوشته
 که مختصر ترجمه آن اینست بر هر مکلف بالغ عاقل بشرط
 امکان و قدرت لازمست که حفظ پخته اسلام از تسلط
 کفار لئام کند تا آن فکر و هوس مسامین غالب نشوند و
 بتصرف نفوس و اموال ایشان نپردازند و برسوم اسلام
 مند برس نشود و شریعت ملات علام معطل نماند و این امر

خطیر منتظر نمیشود مگر بود هر یکس دبیر که تبهیر

عساکر و اشباع و تدبیر جنود و اتباع کند و چون ریاست و

دولت و سلطنت و خلافت از جانب سلطان علی الاطلاق جمل

سلطان منتهی است یعنی سلاطین عرب و عجم مالک رقاب امم

السلطان ابن السلطان و الخاقان ابن الخاقان ابو المظفر **قصه شاه**

قاجار لا زال مؤید امن عند الله منصور ابن نصر الملک الاله و

جناب اقدسش در مجاهده متمکن است و بعد از فقه قادریس

حضرت علیه اش را واجب است بوجوب عینی تعینی که محمد

انفال جهاد و تجهیز عساکر و اجناد کند با آنچه کفایت جهاد

نماید و همچنین واجبست بر کسی که آنحضرت او را منصوب

ساخته و بتهدیه اسباب قدرتش پرداخته و اوست والی ولایت

کبری و نایب سلطنت عظمی **عنا منیرا** لا زالت مقامع

سطونیه مرفوعه و همامان اعدائیه مقبوعه پس بر جمیع مردم

که قدرت

که قدرت دارند و واجب است که اطاعت فرمان ایشان
 کنند و در چش ایشان حاضر و بجهاد مشغول شوند و دفاع
 کنند با کفار لدائم با نیزه ها و شمشیر های انتقام تان شکنند
 شوکت اسلام و مضمحل نکردند معالمر حلال و حرام و نیز
 انجناب اجازت نامه دیگر بفارسی نوشته که بجہلی از مضمون
 ان اینست بر جمیع مسلمین و عامه مکلفین واضح و اشکار است
 که در این چند ساله کفار روس هجوم بر بلاد مسلمان آوردند
 در صد دشخیز ممالک اسلام میباشند و اینمطلب بر همه کی
 واضح و لایح است که عزت اسلام و درواج دین با استقلال دولت
 اسلامست هر گاه ضرری از کفار بد دولت اسلام برسد
 بدلهی است که بدین اسلام رسیده پس خطاب میشود بعموم
 مکلفین و مسلمین خواه دور از ثغور باشند یا اهل ثغور
 بکفار نزدیک باشند یا دور که موافق حکم الهی و شرع

حضرت رسالت پناهی بجد و جهد تمام علی قدر الوسع
 والطاقة بدفع کفار لئام پردازند و واجبی که تمام
 واجبات و مستحبات بسنه بانست متروک نسازند و در حفظ دین
 و دولت و بقای عرض و مال کمر جد و اجتهاد بندند و نوعی
 مدافعه و مجاهده بعمل آورند که روز قیامت جواب
 صاحب دین ترانند داد و چون دفع دشمنی چنین بدون
 رئیس مطاع و کارگذار با تدبیر ممکن نیست لهذا در این اوقات
 که دولت و سلطنت اسلام اختصاص بذات همایون اعلی

حضرت قدر قدرت ظل الله **فخیر شاه** خلد الله ملکة

و سلطانه یافته و انحضرت نواب نایب السلطنه **عباس میرزا**

طول الله عمره متصدی امر جهاد فرموده بر عهده اهل
 ایران واجب است در این باب اطاعت انحضرت که پادشاه
 اسلام و مطاع کل است و متابعت نایب السلطنه که متصدی

امر جهاد است ای دینداران و ای مسلمانان و ای شیعیان
علی ابن ابیطالب کجا بغیرت شما میکنند که کفار و کفر
 عرض و مال و دین و دولت شما مسلط شوند بر این کفر
 افراشته و شهدا دین از میان مسلمانان برداشته شود زنان
 مسلمه فرایش کفار باشند و بجای اعیاد محمدی صلی الله
 علیه و آله اعیاد مسیحیه مند اول کرد و بنابر اجازت این
 دو نایب امام علیه السلام و صریح فتاوی علمای اعلام ظاهر است
 که جهادیمت باعت پادشاه زمان که مقصود از آن حفظ
 بیضه اسلام و مال و عرض و جان و بلاد مسلمانان باشد مقتضای
 فی سبیل الله است اگر چه مراتب ثواب متفانلین بحسب درجات
 یت متعاون باشند و در این قتال فی سبیل الله همین که یت
 متبوع صحیح است مسافری را که تابع اوست قصر نماز و
 روزه واجب است اگر چه قصد او طلب غنیمت یا اخذ اجرت

باشد و هر که در این معرکه ببرد و مسلمانان او را دریابند
 در حالتی که رمقی نداشته باشد مرد باشد یا زن بالغ باشد
 یا غیر بالغ ساقط است و جوب تغسیل و تکفین و تحنيط و شستن
 نجاست خون یا غیر خون از بدن او و خلع نمیشود از او مگر
 پوستین و موزه و آنچه در ابقای آن ورثه را ضرر عظیم رسد
 و دفن میشود بالباس خود خواه شامل جمیع بدن باشد یا نباشد
 حریر باشد یا غیر حریر سائر باشد یا غیر سائر قاتل او مسلم باشد
 یا کافر عهد ابقند رسد یا خطا بسلاح غیر کشته شود یا برد
 سلاح خود یا بافتادن از اسب یا گویا بفرورد فتن در چاه یا
 صدمه و لطمه دیگر از قبیل غرق و حرق و مانند آن و فی
جَمِيعِ الْأَقْسَامِ يُحْشَرُونَ فِي زُمْرَةِ الشُّهَدَاءِ مَعَ النَّبِيِّ وَيُثَبِّتُ لَهُمْ
فِي الْآخِرَةِ مَعَ خُلُوصِ النِّيَّةِ مَا أَعَدَّ اللَّهُ لِلشُّهَدَاءِ مِنَ الدَّرَجَاتِ
الرَّفِيعَةِ وَالْمَرَاتِبِ الْعَالِيَةِ وَالْمَسَاكِنِ الطَّيِّبَةِ وَالْحَيَاةِ الدَّائِمَةِ

۳۰۹
وَالرِّضْوَانِ الَّذِي هُوَ أَعْلَىٰ مِنْ كُلِّ مَكْرَمَةٍ بِسِوَاهِ رُكْحَةٍ

متصف است بصفات اسلام و مصمم است بطاعت نبی صلی

الله علیه و آله و امام علیه السلام واجب است که در

جهاد مشرکین متابعت پادشاه اسلام کند و بر هر یکی چه

حاضر چه غایب لازمست که شد در حال کنند و هتیه اسباب

قتال نمایند از هر سو بجانب سلطان بپایند و آنحضرت را با و از

بایند گویند که جاهلای مافدای جان تو بادا اگر در مهی از

قتال فرمان دهد با طاعتش شتابند و اگر ایشان را بجهد

طالب استوق خدمتش سر از بان شناسند اگر خود بچند رود

در رکابش روان شوند و خدمتش از دل و جان نمایند اطراف

او را چون دایره بگردد مرکز احاطه کنند و بر دود او چون

هاله بگردد فیر حلقه زنند چه مردم مانند خیمه اند و او بسان

ستون و خیمه از استقامت ستون مستقیم است و از نمایل

ان متمایل و نیز سپاه را منزه تر از دست و پادشاه را مرتبت
 شاهین و تر از و بدون شاهین از کار افتد و اگر گروهی را
 بکاری از جهاد امر کند اطاعت بدو نمایند و اگر ایشان از اده
 کاری مهر نمایند از و اجازت طلبند اگر با نفر ادا حکم کند
 متغیر دشوند و اگر با اتحاد فرمان دهد متحد گردند اگر حدی
 از حدود یا وقتی از اوقات معین کند یا صغی از صفوف را
 مقدم یا مؤخر داند تکلف نکنند و اگر جمعی زیاده بر کفایت
 دست دهد بی رغبت او مراجعت نه نمایند و هر چه در هیچ
 کار جهاد مخالفت او را جایزند ارنده چه مخالفت سلطانی چنین
 که دفع از اسلام و مسلمین نمایند مخالفت خدا و موجب
 غضب الهی است و در وجوب اطاعت سلطانی چنین و اطاعت
 خلیفه سید المرسلین فرق و تفاوت نیست مگر آنکه وجوب
 اطاعت خلیفه بالاتر است نه بالعرض و اطاعت چنین سلطان

که موقوف

که موقوف علیه عمر ضست واجب است بالعرض و اگر
 نصب کند نائی بر سپاه اطاعت او را که بر وفق صلاح
 و ثواب باشد در همه کار جهاد چون اطاعت رئیس
 مطاع واجب شمرند و نیز پیر وی رئیس را که نصب
 کند بر هزار نفر یا صد نفر یا بیشتر یا کمتر لازمند
 و در کار جهاد مخالفت او نکنند و اگر چه پادشاه و سایر
 اهل خبره بکفایت مفاصله از اغلب مجتهدین امر فند و لکن
 ایشان است مرجوع بجهت بر ای دانستن طریقه
 و احکام شرعی و از انجمله آنست که پادشاه بدون
 اضطرار در حرب و قتال سبقت نگیرند و از حد و ث امری
 که شوکت اسلام را شکنند بر حذر باشد و امر کند
 کسی را که محل اعتماد و نایب اوست بدفع اهل عناد که با
 تقوی و طاعت باشد و رجوع کارها بخدا کند و امر منوب

عنه را در کار جهاد تالی امر خدا دادند و بر سپاه ائمه جماعت
 و مؤذنین با قامه شعائر دین نصب کند و واعظین برای
 ترغیب مجاهدین بعبادت و تحریر ایشانشان بشهدات تعیین
 نماید و امر وطنی سپاه بر وفق شریعت کند و نصرت خویش از
 خالق مدبر و باری موصویر جوید و در امر قسمت سویت و در
 حق رعیت عدالت کند و در و نرذیات و پیکانه و اشناسرا
 یکسان دارد و همگی را پدر رؤف و برادر مهر بان باشد و با
 سران سپاه مشورت کند و سخن حق ایشان پذیرد و جز
 از باب امانت و اصحاب دیانت محرم و همی از نکیرد و اسرار
 خود جز یکسانی که از خدا ترسند نکوید و استیصال دشمن
 از خدا خواهد و استیلای خود بسلامت دعا دادند عن ابي عبد
 الله ان امیر المؤمنین علیه السلام کان اذا ابراد القتال قال
 هذیه الدعوات اللهم انک اعلمت سبیلنا من سبیلک جعلت

فِيهِ رِضَاكَ وَنَدَبْتُ إِلَيْهِ أَوْلِيَاءَكَ وَجَعَلْتَهُ أَشْرَفَ سُبُلِكَ
 عِنْدَكَ تَوْابًا وَكَسْرًا مَهْلِكًا لِيَدَاكَ مَا بَاوَأَجِبَهَا إِلَيْكَ مَسْلُكًا تَمَّ
 اشْتَرَيْتُ مِنْ الْمُؤْمِنِينَ أَنْفُسَهُمْ وَأَمْوَالَهُمْ بِأَنْ لِي فِي الْجَنَّةِ يُقَاتِلُونَ
 فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَيُقْتَلُونَ وَيُقْتَلُونَ وَعَدَّ أَعْلِيكَ حَقًّا فَاجْعَلْنِي
 مِمَّنْ اشْتَرَى فِيهِ قَتْلَ نَفْسِهِ ثُمَّ وَفَى بِبَيْعِهِ الَّذِي بَايَعَكَ عَلَيْهِ
 غَيْرَ نَاكِثٍ وَلَا نَافِضٍ مَعْتَدٍ أَوْ لَا مُبَدِّلٍ تَبَدُّلًا اسْتَجَابَ بِالْحَبِيبِكَ وَ
 تَقَرَّبَ بِإِلَيْكَ فَاجْعَلْهُ خَاتِمَةَ عَمَلِي وَصِيْرًا فِيهِ فَنَاءَ عَمْرِي وَارْزُقْنِي
 فِيهِ لَكَ وَبِهِ مَشْهُدًا يُوجِبُ لِي بِهِ مِنْكَ الرِّضَا وَتَجِيطُ بِهِ عَنِّي الْخَطَايَا
 وَتَجْعَلْنِي فِي الْأَحْيَاءِ الْمَرْزُوقِينَ بِأَيْدِي الْعُدَاةِ وَالْعُصَاةِ تَحْتَ
 لِي وَاءِ الْحَقِّ وَرَايَةَ الْهُدَى مَا ضَايَا عَلَيَّ نَصْرًا لِي قَدْ مَا غَسْرًا مَوْلًا دُبْرًا
 وَلَا مَحْدَثًا شَكَ اللَّهُمَّ وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ ذَلِكَ مِنَ الْجِبْنِ عِنْدَهُ وَارِدِ
 الْأَهْوَالَ وَمِنَ الضَّعْفِ عِنْدَ مُسَاوِرَةِ الْأَبْطَالِ وَمِنَ التَّدْنِ
 الْحَطِّ الْأَعْمَالِ فَاجْمُرْ مِنْ شَيْءٍ أَوْ أَمْنِي بغيرِ يَتَيْنِ فَيَكُونُ سَعْيِي

فی تَبَابٍ وَعَمَلِي غَيْرَ مَقْبُولٍ **فَرَقٌ بَيْنَهُمَا** که دلیل است بر مزید
اهتمام و تاکید در وجوب این جهاد آنکه در جهاد دعوتی
مستثنی میشوند بیمار شدید المرض و لنگ شدید العرج
و ناتوان و ناپسند و زمین گیر و زن و ختنی و مسح و فقیر و
بند و پیاده و مدیون بدین واجب مانند قرض و عده رسیده
یا نفقه و اجبه یا حج یا اطاعت والدین و امثال آن و شرط این
جهاد نیست امری از این امور بلکه مدار بر قدرت است پس
واجب است این جهاد بر هر که قادر است بنهضت و مادامیکه
دفع کفار از اسلام و مسامین نشود هیچکس مستثنی نیست
از این واجب بلکه اگر از کثرت سواد دفع ضروری شود
واجب است که اولیای دیوانگان و کودکان ایشان را در
لشکر اسلام حاضر کنند و در وجوب این قتال بر هر مکلف
ظاهر است از اینکه این جهاد در حقیقت راجع است بدفاع

از نفس که هر مکلف را واجب است اجماعاً چه این دشمن که
قصد بیضه اسلام دارد اکتفا نمی کند بمسلمی دون مسلمی
و ولایتی دون ولایتی خواه بالفعل عزم ان کرده باشد پانیه بلی
غایت امر این است که چون او را تملک همگی بیکبار میسر
نیست قصد بعض بلاد و استیلای بر نفوس و اموال اهل آنرا
مقدم داشته تا پس از آنکه در آن بلاد مستقر شود و اهل آنرا
مضمحل کند تسخیر سایر بلاد را عازم و استیصال سایر
مسلمین را اجازه شود و بالاخره از اسلام رسمی و از مسلم
اسمی باقی نگذارد چنانکه هر که تتبعی از احوال ملوک
دارد بعلم عادی داند که پادشاهان را اکتفا نیست بمملکتی
دون مملکتی و جماعتی دون جماعتی بلکه بافزوندن مملکتی طمع
ایشان بملک دیگر فزاید و بنا بر این خوف حاصلست بر نفوس
همه مسالمین و علاوه بر آن خوف حاصل است بر بلاد و اموال

واعراض و ذراری ایستبان مجتمعا که هریک بالا نفراد
 سبب و جوب جهاد است چنانکه شهید ثانی در مسالک
فرموده الثانی ان یدهم المسایین عدو من الکفار لئلا یتبلا
علی بلادهم أو اسیرهم أو أخذ أموالهم وما أشبهه من الحرم
والذریه و جهاد هذا النفس و دفاعیه واجب علی الحر و
العبد و الذکر و الانثی الی ان قال و لا یختص بمن قصد منه
المسایین بل یجب علی من علم بالتحال الهوض پس معلوم شد
 که این جهاد بجهات چند واجب است بر همه اصناف
 مکلفین از شاه و کدا و پیر و بر نا جاهل و دانا مسکین و توانا
 مردوزن و خشی و صحیح و پیمار و ناپنا از ادو بنده سواره
 و پیاده **فرز دیگر** که دلیل است بر مزید اهتمام و تاکید در جوب
 این جهاد آنکه در جهاد دعوتی قتال مخصوص است بسالی
 یکبار و جایز نیست در اشهر حرم و قتال مرابطین مشروطست

باذن امام عایه السلام بانایب خاص او در این جهاد همه وقت
 جایز است قتال خواه در اشهر حرم باشد یا غیر آن و سالی
 یکبار باشد یا پیش از آن و شرط نیست در این قتال مرابطین را
 اذن امام عایه السلام بانایب خاص بلکه عام بلی اعوط است اذن
 رئیس سپاه اگر ممکن باشد و مرابطه که با سپانی تغیر است
 برای اعلام مسامین از هجوم مشرکین هنگام ظن ضرر بلکه
 احتمال خوف و خطر واجب است بوجوب کفائی اگر موقوف
 علیه حفظ پضه اسلام یا نجات مسلمانان باشد و بدون آن
مستحب است و اگر اهل حد و دوساکنین آن خود مرابطه نمایند
 ثواب مرابطین دریابند و اگر جنگی میان مرابطین و کفار
 رود هر که از مرابطین مقتول شود مانند شهید ای
 مجاهدین است که در دنیا ساقط است از تغسیل و تکفین و
 در آخرت ثابت است او را آنچه امد است برای شهدا از درجات

رفیعاً و مراتب عالیہ و مرابطہ زمان عیدت کہ برای حفظ
 بیضه اسلام یا خون یا عرض مسامین بمیتا بت امر او حکام
 ستم باذن نو اب عام بجهل اید افضل است از مرابطہ و مجاہدہ
 هنگام حضور امام علیہ السلام و فضل کثیر و ثواب جزیل
 مرابطہ و رباط ظاہر است از اینکہ سلمان فارسی رضی اللہ
 عنہ از جناب پیغمبر صلی اللہ علیہ و آلہ روایت کرده کہ
 با سبانی ثغور و سرحدات مسامین از شتر کفار در یک
 شب بهتر است از دوزخ و نماز یکماه پس اگر بعید ثواب
 عملی کہ میگردد در دنیا و مرزق او بر او جاریست و از شتر
 دستان یعنی ملک عذاب قبر این است و مراد اینست کہ کو با
 زند است و عبادت می کند و ثواب همین عملی کہ در
 حیوة می کرد در حال موت هم بر او مستمراست و دوزخی
 منجور دوزخ و مردگار خود و نیر از آن حضرت مرویت کہ

هر که ببرد تمام میشود عیالی که میگردم که مرابط در راه
خدا که عیال او دایمست تا قیامت و نیز مرویست از آنحضرت
که دو چشم است در روز قیامت که آتش جهنم با او نمیرسد
یکی چشمی که از خوف خدا گریزد و دیگری چشمی که شب
بیدار باشد تا صبح است راه خدا نماید و نیز از آنحضرت
مرویست که رباط یکشب در راه خدا افضل است از نماز هزار
شب که روزه گرفته شود در روزان و نیز احادیث بسیار در
فضیلت آن وارد است که این و چیزه را کنجایش این ادا
نست و مراتب فضیلت آن متعارفت چنانکه مرابطه بنفیس
و مال و عیال افضل اقسام آن است و پس از آن بنفیس تنها و
از آن پس بمال تنها مانند بنده و اسب و شتر و امثال آن و
کسی را که اجیر کرد یا مهیا کند برای مرابطین بعضی خدمت
کنند از آن یابندگان یا چهار پایان یا بندگان نفقه و اعطاء سلاح

و مانند آن اعانت مریابین نماید اجر عظیم است و اگر کسی در
 آن شریک دیگری باشد در ثواب آن نیز شریک و سهم است
 و هر چه از سلاح و مانند آن که بصفه بهتر و بقیمت گرانتر
 و بشفع و عدد بیشتر باشد فضیلت آن زیادتر خواهد بود و هر
 سرحدی که خطر آن بیشتر و خوف آن از کفار شدیدتر
 باشد مریاب در آن افضل است و هر چه احتیاج بان زیادتر
 باشد فضیلتش زیادتر خواهد بود و هر قدر از حال مشرکین
 و کار آنها تقصیر و اعلام مسلمین زیادتر شود ثواب آن عظیم
 تر **فرز دیگر** که دلیل است بر عزید اهتمام و تاکید تمام در وجوب
 این جهاد آنکه در جهاد دعوتی لازم نیست بذل مالی که ضرر
 بحال مریابند و درین جهاد واجب است بذل عین المال اگر
 چه ضرر بحال مریابند در صورتیکه کفایت نکند فواید اراضی
 غرابیه و جزیه و مال صلح با کفار و مال امام علیه السلام و مرد

مظالم و سایر وجوه فی سبیل الله و غیبت دارالحرب و همچنین
 واجب است بذل عین المال اگر پادشاه مضایقه کند از صرف
 مالی که از باب خراج گرفته چه و خوب جهاد چنانکه بر
نفوس تعلق یافته باموال نیز متعلق است كما قال الله تعالی و
جاهدوا فی سبیل الله باموالکم و انفسکم الایه و نیز این قتال
 واجب مطلق است و صرف مال که موقوف علیه قتال است
 از جمله مقدمات آن و مقدمه واجب مطلق واجب پس مکلفین
 باید بقدر استطاعت از عین المال خود امداد نمایند و فرار خور
 امکان مضایقه از نثار مال و ایثار جان نکنند و امتثال امر فاستبقر
 الخیرات و اطاعت حکم سار عو الی مغفرة من ربکم نمایند و
 هر که عاجز نیست باید خود مباشر شود و مالی که دامر د
 و ضرر باشد صرف کند و ضرر دیدست که فاضل بر مئون
 باشد و هر که مالی دارد و خود عاجز است باید امداد کسی کند

که مال ندارد و این نیز ضرر و ریخت است که فاضل بر مؤنت
 باشد و مراد از عین المال مکلف مالی است که مخصوص او
 باشد نه مانند زکوة و خمس و امثال آن که مال او نیست بلکه
 مخصوص اصنافی است که در شرع مقدر است و در باب
 مکنت و اصحاب ثروت را علی قدر الوسع و الطاقه و بقدر
 الضرورة و الکفايه لازمست که بذل عین المال در این
 جهاد کنند و مجاهدین را بصزوریات و ما بحتاج امداد نمایند
 و کوتاهی در این تکالیف را باعث غضب کردگار و سرنجش
 رسول مختار صلی الله علیه و اله و حیدر کرار و ائمه اطهار
 علیه السلام دانند يَكْرَهُونَ الذَّهَبَ وَالْفِضَّةَ وَلَا يَنْفِقُونَهَا
فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَبَشِّرْهُم بِعَذَابٍ أَلِيمٍ و ظاهر آنست که باید
 مستطیع حج امداد مقاتلین را بر حج واجب مقدم دارد
 و حکم زیاراتی که بند و شبهه آن واجب شود از این حکم

معلوم شد تا بنیارات مستحبه و سایر اعمال مندوبه چه رسد
 بلکه با وجود این وجوب دغدغه در صحت اعمال مستحبه
 حاصل است و مراد از خراج مالی است که بر زمین و اشجار
 اراضی خراجیه قرار داد میشود و مراد از مقاسمه حصه است
 معین از حاصل اراضی خراجیه و گاهی خراج بهر دو اطلاق
 میشود و اراضی خراجیه عبارتند از اراضی مفتوح
 العنوه و شناخته میشود باین قاعده که اگر مسلمین این
 زمان زمینی را ارض خراج دانند و معامله اراضی خراجیه
 در آن نمایند اصل عدم تغییر است پس آنچه جاریست خراج
 پادشاهان اسلام بان و در دست دارند حکام و فرماندهان
 محکومت بجز مفتوح العنوه که بهر و غلبه مفتوح مسلمین
 شده و مفتوح بصلح ملحق است بمفتوح العنوه چه غالباً
 بنای صلح باین بوده که زمین مال مسلمین باشد و قرار داد

خراج و استیلای مسلمانان بر آن شاهد این مدعاست و نیز در
 اثبات خراجیت همگامیکه نهر و اجاع نباشد تکیه بر تواریخ
 معتبره است و از جمله اراضی خراجیه که بعضی مفتوح
 العنوه است و برخی مفتوح بصلح ارض مری و پندشابور و
 طبرستان و اذربایجان است و همچنین هر ات و قوشچ و توابع
 آن و از انتهای خراسان تا کرمان و همدان تا قزوین و حوالی
 آن بلکه غالب بلاد اسلام و ظاهر این است که در جمیع این
 اراضی حکم مفتوح العنوه جاریست مگر برای آنچه در این
 زمان معلوم شود که نه چنان است و اراضی خراجیه مال
 کافه مسلمانان است و چیزی از آن مختص احدی از مسلمانان
 نیست مگر به تبعیت امارت و صرف چنانکه در مساکن و بسا
 نین و حمامها و مانند آن مازامر که امارت صرف باقیست
 منصرفین راست انواع تصرفات در آن به بیع و شری و آنچه

خواهند از وقف عام یا خاص و وصیت و غیر آن و پس از آنکه
 انبارت صرف زایل شود باز بدستور اول مال کافه مساهمین است
 و تصرف در آن با امام علیه السلامست و او بر عایت صلاح مساهمین
 بقباله میدهد بجز آنکه خواهی و صرف حاصل آن میکنند
 بمصالح عامه مساهمین سیما بجاهدین چه مساهمین مراکد ام
 مصالحت اعظم است از حفظ عرض و جان که صرف شود
 مال ایشان در آن و در غایت امام علیه السلام اگر نایب عام را
 ممکن نباشد قیام باین کار باید اذن دهد بامر ای اسلام و اگر
 اذن ندهد باز راجع است امر بامر ای اسلام که جمع سپاه و لشکر
 برای دفع از اسلام و مساهمین می نمایند و ایشان راست قباله
 یا اجاره بجز آنکه خواهند و هر چه خواهند از نصف یا ثلث
 یاد و ثلث و صرف حاصل آن میکنند در حفظ پرضه اسلام
 و مساهمین و مراد از جزیه ساتی آنکه از یهود و نصاری و مجوس

گرفته میشود و گرفته نمیشود از او دکان و دیوانگان و زنان
 و جزیه را در شرع مقدس قدر معین نیست بلکه منوط است
 برای امام علیه السلام که فراخور وسع و طاقت آنها هر چه
 خواهد کسب در جایز است قرآنی در جزیه بر رؤس یا زمین
 و در عینت امام علیه السلام مستحق جزیه مجاهدین اند
 چنانکه در عصر نبی صلی الله علیه و آله معمول بود و مراد
 از مال صالح با کفایر مالی است که در مصالحه کفار از
 آنها گرفته شود و صرف میشود بجهت عساکر اسلام
 و اگر چیزی زیاد ماند بمجتهدین میرسد تا بقدر ای مسلمان
 تقسیم کنند و مراد از مال امام علیه السلام چند چیز است یکی
 صفایای غنایم کفار است که ولی امر پیش از قسمت برای
 خود انتخاب کند مانند اسب و نده و جامه و چپله و سیف
 صابون و البسه نفیسه و سایر نفایس دیگری امر اضی انفال

وان عبارتست از قطعات ملوک کفار که اراضی اختصاصی
الهناسست و اراضی موات بالاصل و آنچه در حکم انست و بالفعول
قابل تغییر نیست و مروس جبال و بطون او دیه و زمینی که
از آب دوریاب بران غالب یانی زار باشد یا درخت یاریک یا خاک
ان بسیار و در احیای ان مشقت کلی در کار باشد و زمینی
که اهل ان تلف و هلاک شده و وارثی از ایشان نمانده و اثری
از ایشان معلوم نیست و زمینی که اهل ان جلا کرده و
درید استیلای مسلمین است و زمینی که اهل ان بدون لشکر
کشی طوعاً تسلیم کرده اند و زمینی که در زمان حضور امام
عبیه السلام پاره از سپاه بدین اذن امام بانجا رفته و بتصرف
در آورده اند همه آنها مختص نبی صلی الله علیه و اله و امام
عبیه السلام است و ملک کسی نمیشود و در این زمان عذب
که استیدان از امام ممکن نیست تولیت ان با مجتهدین است و باید

صرف فواید آن در اقسام طاعات و انواع قربات نمایند و اگر
 ایشانرا متعدد باشد باید پادشاه اسلام اذن دهند و اگر نه
 اذن دهند و نه قیام بان توانند نمود و اجبت پادشاه اسلام را
 که خود تولیت کند و صرف فواید آن در مصارف مذکوره
 نمایند و اگر موقوف باشد حفظ پنضه اسلام و مساهمین بصرف
 فواید انفال این مصرف افضل مصارف خواهد بود و با آنکه
 امام علیه السلام خود بی نیاز و متممیل انتقال شریعت و کشف
 کربات امت است مال انفال را کدام مصرف بهتر است
 از حفظ پنضه اسلام و جان و عرض مساهمین و تقویت مذهب
 ایشان و دیگری از مال امام علیه السلام نصف خمس است و
 خمس واجب است در غنایم دار الحروب و در مالی که از کفار
 بکسر یا بدزدی آرند و در مفاصل بر مؤنت سال از منافع
 زراعات و کسبهها و در معدنها و گنجها و در فواید غوص

۵۰
و در زمینی که ذبی از مسلم بخرد و در مال حلال مخلوط
بکرام که قدر و صاحب آن معلوم نباشد و خمس شش
قسمت است سه قسمت آن که سهم خدا و رسول و ذی
القربی است مال امام علیه السلام است و سه سهم دیگر حق
ایتام و مساکین و ایتامی سبیل است و جایز است صرف حصه
امام علیه السلام بجهت سپاه چه امام علیه السلام فرموده من
اعوزه شیئی من حقی فهو فی حل منه و احتیاجی که حدت حق
امام علیه السلام را باعث شود دشمنان را از این احتیاج نیست
که اکنون عموم امت را در این حادثه حاصل است و مراد
از زکوة قدر معین و مقدر نیست در شریعت که متعلق است
بر ذر و سیم و کندم و جو و غیر ما و مویر و کوسفند و کاو
و مشروان و واجب موء کداست و منکران مستحق قتل و مرند
و یکی از سهام هشت گانه سهمی سبیل الله است و از انجمله

اعانت کسایندست که جهاد می کنند بلکه آن اعظم طرق خیر و
 مصارف فی سبیل الله است و مراد از رد مظالم مالی است حرام
 که قدر آن معلوم است و صاحب آن معلوم نیست و علی
 الاقوی مصرف آن تصدق است و ظاهر آنست که در تصدق
 آن رجوع بحاکم شرع ضرور نیست و جایز است دادن
 آن بکفار برای تالیف قلوب و استعانت از آنها در دفع
 دشمنان دین تا بسایر مصارف چه مرسد و مراد از سایر وجوه
 فی سبیل الله درین مقام موقوفات فی سبیل الله است و آنچه
 وصیت شده باشد که صرف شود در راه خدا یا در خیرات
 و جایز است صرف آن در جهاد و مراد از غنیمت مالی است
 که از کفار حربی بقتال گرفته شود و غنیمت برد و قسم است
 منقول و غیر منقول منقول نیز برد و قسم است بکی صفایای
 اموال چنانکه پیش بیان شد و دیگر بی اسر او سایر اموال

منقوله و حکم اسرا این است که هر چه ذکور و بالغ باشند
 اگر در اثنای کبر و دار گرفتار شوند و اسلام نیاورند
 کشته میشوند و اگر اسلام آورند قتل آنها ساقط است
 اجماعاً و آنچه اناث و اطفال باشند ملوک میشوند بقتل و
 اسیرانه بجز دزخ و کذاشتن دست و اگر زنی اسیر شود
 و طفل او از عقب مادر آید و اسیر دیگری شود مال کسیست
 که او را اسیر کرده نه مال مالک مادر و اگر کسی زنی را
 اسیر کند و از قیمت مشترک باشد جایز نیست که پیش
 از قسمت و اختصاص بخود و طی یا متس یا نظری از روی
 شهوت با او کند و بعد از اختصاص جایز نیست و طی آنکه از
 ذوات حیض باشد پیش از استبراء یک حیض و همچنین و طی
 آنکه در سن من حیض باشد و حیض نه پند پیش از چهل و
 پنجاه روز جایز نیست و من حیض می شود تکاح با سرزن خواه صغیره

باشد خواه کبیره و خواه شوره را و اسیر باشند یا نه و با سر شوهر
 وزن خواه هر دو صغیر باشند یا کبیر و غایبین راست اختیار
 اسیر آ که بنده خود نمایند یا باخذ مال و خصت دهند یا بازادی
 مفت دهند و غیر منقول عبارتست از اراضی خراجیه و انفعال
 که پیش بیان شد و اگر چه همه مسطورات این مقام مشتمل است
 بر اجازت پادشاه اسلام باخذ و صرف مالی که موقوف علیه
 جهاد است در تجهیز سپاه و قدارت دفع کفار اما چون جناب
 شیخ المجتهدین در رساله غایه المراد بخصوصه تصریح باین
 مدعا کرده هنا سبب مقام مضمون ان ایراد میشود

پس اگر من از اهل اجتهاد و شایسته نیابت امام علیه السلام
 باشم اذن دادم سلطان ابن السلطان و خاقان ابن الخاقان
 ادام الله ظلله علی رؤس الانام بکسرتن آنچه تدبیر لشکر
 مرد اهل کفر و طغیان موقوفست بران از خراج اراضی

۵۴
مفتوحه بعلیه اسلام و آنچه در حکم است و زکوة زورسیم
و کندم و جو و خرمای و یز و انعام ثلثه **فرق دیگر** که دلیل است
بر مزید اهتمام و تاکید و خوب این جهاد آنکه در جهاد
دعوتی واجب است قسمت غنیمت میان مجاهدین و درین
جهاد اگر تجهیز جنود بصرف آن موقوف باشد صرف
میشود بدون تقسیم بخلاف جهاد دعوتی و نیز اگر فوجی
از سپاه بدون اذن امام علیه السلام غنیمت او برند مال فرقه
مقاتلین است نه امام علیه السلام و قسمت میشود میان ایشان **بهره**
مانند قسمت غنائم و حکم قسمت غنائم این است که بیاده
راست یکسهم و سوار هر ادو سهم اگر چه زنج بیاده بیشتر
باشد و سوار بی که دو اسب دارد سه سهم دارد و سوار بی
که پیش از دو اسب دارد پیش از سه سهم ندارد و اصلانصبی
نیست مختل و مرجف را که این شهرت هلاک پاره از سپاه

دهد و آن بجهان به سر ما و اگر ما مانع سفر جهاد شود و همچنین
 کسیرا که اخبار مسلمانان بکفار رساند و کسیرا که بحرب
 و قتال کفار رغبت ندارد و اخراج میشود از قیمت پیش
 از قسمت آنچه شرط شده باشد یا مقاتلین و غیر ایشان مانند
 بلد راه و بلد مال و پس از آن اخراجانی که احتیاج باشد بدان
 مانند اجرت نگهبان و شبان و از آن پس خمس و پس از اخراج
 آنها قسمت می شود بر سپاه اگر تجهیز سپاه موقوف بصرف
 آن نباشد **فزیبیکر** که دلیل است بر عزید اهتمام و تاکید در وجوب
 این جهاد آنکه در جهاد دعوی جایز نیست گرفتن مال
 مسلمانان بقتل برای صرف قتال و در این جهاد حکام
 ضرورت جایز است اجبار اهل حد و دیگر فتن مالی که موقوف
 علیه جهاد باشد بقدر کفایت و اگر کفایت نشود
 جایز است پادشاه اسلام را که از ولایات بعینده کسر دتا دفع

دشمن دین شود و همچنین پادشاه اسلام و امرا و حکام را جایز
 بآنگه و واجب است هنگامیکه مسالمت ترک این جهاد نمایند
 که ایشانرا بمساعدهت خویش مقهور و بجهاد دشمنان دین
 مجبور سازند اگر چه بضرب و زجر بلکه بجرح باشد چه
 این حادثه عظمی که در این بلاد روداده حادثه ایست که اگر
 چاره آن نشود خوفها از عاقبت آن حاصل است و این قضیه
 کبری که تا اکنون در این سامان اتفاق نیفتاده قضیه ایست
 که اگر تدارک آن نشود مشیخ ندیچهای هایل خواهد بود بلکه رفته
 رفته اساس اسلام بی نظام خواهد شد و در این مقام علماء را است
 اعانت پادشاهی که متوجه دفع کفار و حفظ بیضه اسلامست
 باینکه مردم را امر باین معروف و ترغیب باین واجب نمایند
 و بمواعظ شافیه و نصایح و افیه زناک غفلت از آینه ده سازد ایند
 چه و عیظ لسان ایشان نافذتر از طعن سنانست و چون این تکلیف

که مبنی بر قتل و قتال است و متضررین بذل جان و مال طباع را
 ملا یمینست و نفوس را موافق نه پس علمای را است که وعظ
 و نصیحت مردم بسعی و اهتمام در جهاد نمایند و میان مردم
 ندا کنند گنجایند جهد کنندگان در یاری خاتم الانبیا صلی الله
 علیه و آله گنجایند خو مخواهان شهید گری بلا اهل الناس دنیا
 دار فسادت و دران فراری نیست و اجل موعود در پیش است
 و از ان مجال فراری نه پس بفر و شهید جاهلای خود را بر ضای
 خدا و لهای جنه الماوی پدش از آنکه جان دهید بخو امری و
 خسران و حرمان از بهشت و نعمتهای ان تا نفوس راهوای
 جنان و طباع را میلی بذل جان حاصل شود بلکه اگر علمای
 اعلام برای تحریص مسایین بلباس اهل سلاح متلبس شوند
 ثواب مقاتلین خواهند داشت اگر چه خود همیدان قتال
 نروند التذال علی الخیر کفعا له این لباس همردون مرتبه ایشان

نیست چه مرتبه کدام عالم فوق مرتبه امیر المؤمنین است
 که اسلحه بر خود می آرد است و اقدام بجهاد میفرمود و نیز
 سزاوار است که علمائش احکام و مسائل این واجب بتدوین
 رسایل و اجرائی دلایل نمایند و مردم را بدین مس و بحث آن
 مشغول دارند چه اکثر خواص از احکام جهاد غافل اند
 و کافه عوام در این مسایل جاهل بحدی که اگر از آن سوالی
 شود کسی نیست که از روی بصیرت جوابی گوید مگر
 بندرت با آنکه اگر سوال شود از احکام صوم و صلوة اکثر
 خواص بحقیق ان عامرند و بعضی عوام بدقیق ان واقف
 و چنانکه فقهای عادل راست اجبار کسی که ترك صوم و
 صلوة کند یا خمس و زکوة ندهد همچنین ایشان مراست که
 اجبار بجهاد نمایند مردمی را که در این کار تساهل دارند
 و نصیحت نپذیرند پس اگر معلوم شود تخاذل مقصودین

از راه سستی عزم یا اختلاف اقوال یا میل ایشان بدشمن
 واجب است فقهارا که اجبار ایشان نمایند و در صورت
 امتناع زجر و تضریر ایشان کنند تا بدفع دشمن دین ایشانرا
 دلها متفق و سخنها متحد گردد و اگر غیر مقصود دین
 از آمدن مقصود دین امتناع نمایند و عصیان و سرزند علمدارا
 واجب است که از باب امر بمعروف و بناخوشی زبانی و پس از آن
 بدرستی و تنیدی و از آن پس بسایر مراتب معر و فیه تضریر
 ایشان کنند و اگر منع پذیر نباشند و از اطاعت علماء دین
 امتناع نمایند جایز است که علماء مخالفات ایشان را با امر او حکام
 رسانند یا بنهجی که پیش بیان شد تضریر ایشان کنند چه این
 قتال از اعظم اقسام معر و ف است و ترك آن از اعظم انواع منكر
 و ارتكاب این منكر قاذح عمد التست و تارك این تكالیف سزاوار
 عقاب دنیا و آخرت **زید** که دلیل است بر مرید اهتمام و تاکید

در وجوب این جهاد آنکه در جهاد دعوتی عند جزیه و امان
 و امثال آن اگر مخالفت شرط روند شد شکریه نمیشود و در این
 جهاد مادام که کفار ترك تعرض نفوس و اعراض مسالمین
 نکنند و از بلاد اسلام دست بکشند عند جزیه و مانند آن
 با قرضای مصالحت شکسته میشود اگر چه خلاف شرط
 نمایند و جزیه از اهل کتاب و مانند آن قبول میشود با احوال
 شرایط از انجمله انقضاد احکام شرعیه است و ماوی بنی ندادن
 جاسوس کفار و کشف نکردن اسرار مسلمین و تلفوظ او مکتوب
 بکفار و ترغیب نکردن کفره بغیر مسلمین و تسلط الظالمین
 عرض و مال ایشان و اشکار نکردن محرمات مانند خوردن گوشت
 خوک و شرب خمر و نکاح محرمات و معاونت کفار شکسته میشود
 عند جزیه بقتضای یکی از این شروط و اگر اهل ذمه بالا اختیار
 بامسالمین حرب کنند ظاهر این است که از ذمه بیرون

میروند و عمر متی برای آنها نیست و جایز است اسیر عیال و هلب
 اموال و قتل آنها و اگر طایفه ذمی هجوم آورند بر مسلمانین حربی
 میشوند و چون هجوم آورند بر مسلمانین دو طایفه از کفار خواه
 از یک ملت باشند یا ملل مختلفه پس اگر در قریب و بعد و ضرر
 و خطر یکسانند مسلمانین در ابتدا بقتال هر یک مختارند و اگر
 در قریب و بعد اختلاف دارند و ضرر و یک کدام شدیدتر از
 دیگری است احوط بلکه لازم قتال اشد ضرر است و اگر
 در قریب و بعد اختلاف دارند خالی از این نیست که در ضرر
 و خطر اختلاف دارند یا در صورت ثانیه قتال اقرب
 اقرب است و در صورت اولی قتال هر یک از اقرب و بعد
 که اشد ضرر باشد اول بلکه متعین است و همچنین متعین است
 قتال بعد اگر اقرب در مهاده باشد یا مانعی از قتال او
 بهم رسد بلی اگر اقرب که در مهاده است منتهز فرصت

و منتظر غفلت باشد اقامت مسامین واجبست بقدر کفایت
 برای حفظ ولایت از ضرر اقرب و واجب است لطفت قدر
 زاید برای امداد مقصودین بدفع **فردنگ** که دلیل است
 بر مزید اهتمام شارع باین جهاد آنکه در جهاد دعوتی محاربه
 مختص است که با کفار باشد و در این جهاد فرق نیست
 میان کفار و مسلمانانی که بطمع دنیا و حب ریاست اراده
 کنند با مچه اراده کفار است پس اگر ایشان پیدا و اسانان افکار
 اسلام و امداد کفر نمایند و اسرار مسامین بکفره رسانند و
 در ارض اسلام فساد کشند و باعانت کفار مانع عبور مجاهدین
 بجهاد شوند و باعث قدرت کفار بر کسر پضه اسلام و محو
دین سیدانام صلی الله علیه و اله باشند از دین محمدی صلی الله
عابه و اله خارج اند و مرتد فطری خواهند بود که او شرعا
 واجب القتل است و زن او بر وی حرام و مالش مال وارثی است

که مثل او نباشد و قتل مسلمانانی که در تسخیر ممالک اسلام
 با کفار همدستان شوند جایز است اگر موقوف علیه دفع
 از اسلام و مسلمانان باشد و بر قاتل قصاص و دیه ^{نیست} کفاره
 بلکه مواخذه و بازخواستی نیست در قتل مسلمانی که داخل
 کفار باشد و کفار او را سپر خود کنند و ترک قتل او محمل
 کار محاربه باشد و بر قاتل قصاص و دیه نیست بلی کفاره از
 بیت المال داده میشود و از این احکام معلوم میشود که مسلمانان را
 اجتناب از دشمنان خدا و احترام از معاوینت و متابعت آنها
 لازم است تا از هلاکت دنیا و آخرت در امن و سلامت باشند
 پس اگر کفره بر بلدی مستولی شوند و مسلمانان بلد را
 مهاجرت ممکن باشد و اظهار شعائر اسلام مقدور نباشد
 واجبست که از آن بلد هجرت کریند و اگر حاکی مسلمان اهل
 بلدی را ظالمی بگرفتند مالی کند جایز نیست که مسلمانان بلد

بد تصور حفظ مال کفار را بر خود مسلط کنند و از حفظ دین
 در گذرند با که همه مسلمانان را اسیر او است که در حفظ
دین ترک جان گویند چه رسول خدا صلی الله علیه و آله فرموده
یا علی اذ انزلت بآت قارعه فی دینک فاجعل نفسك دون دینک
 و اگر مسلمانان تصور کنند که در مصاحبت و متابعت کفار
 ضرری بدین ایشان نخواهد رسید تصور نیست باطل چه قصد
 مشرکین ابطال دین معین و استیصال ائین مسلمانان است
 چنانکه بحکم عادت هر ذی متی رواج ملت خود و کساد سایر
 ملل خواهد و اگر کفار در آغاز کار بلا عظه مصاحبت اخفای
 قصد خود کنند و ضرری بدین ایشان نرسانند بی شبهه پس
 از استیلائی تمام اظهار مقصود نمایند و اثری از دین ایشان
 نماند آرند و اگر قصد کفار محو دین نباشد باز دین مسلمانانی
 که محکوم کفارند بمصاحبت آنها در معرض تلف خواهد

بود چه صحبت را تا اثری تا مر است و حجاب جاه و مال طبیعی اکثر
 عوام و کفاری که تسلط دارند صاحب جاه و اقتدارند
 و مالک ملک و اعتبار و مصدر خیر و شرند و منشاء نفع و ضرر
 امر آنها نافذ است و طول آنها مسروع و مسلمانان هم که اغلب
 آنها عوامند اختیاری در دین و اختیاری از خودند دارند که
 مصاحبت و متابعت کفار نمایند و باز در دین خود ثابت و
 برقرار باشند و بالبدل به رفته رفته میل بکفار میکنند و خوف
 حاصل است که اسلام ایشان بکفر منجر شود و اگر از ارتداد
 پیران سال خورد فانی اندیشه نباشد لا محاله خوف حاصل است
 از اعتقاد اطفال خورد سال و اعتقاد آنها که نسلا بعد نسل باقی
 خواهد بود چه طفل صغیر را بصیرتی نیست که تمیز حق از
 باطل و محق از مبطل نماید و بالضروره ترجیح میدهد پیروی
 کفاری را که اصحاب حکم و اقتدارند بر متابعت مسلمانانی

که محکوم و در قید اضطرار اندند **فرمود** که دلیل است بر مزید
 اهتمام و تاکید در وجوب این جهاد اینکه در جهاد دعوتی
 لازم است پیش از محاربه اعلام امر اسلام بکفار و انما حجت بالها
 و در این جهاد لازم نیست خواه کفار نسبت بقتال کنند
 یا نکنند و خواه مسلمانان قوت قهر و غلبه باشد یا نباشد و همچنین
 در این جهاد بخلاف جهاد دعوتی جایز است در صلوات
 فریضه پوشیدن آنچه نمازبان جایز نیست مانند زرد سرخ
 و جلد سینه و نجس العین و غیر ما کول اللحم و لباس مفسد و
 و امثال آن اگر جهاد موقوف باشد بپوشیدن آن و در مطلق
 جهاد چه دعوتی چه دفاعی اگر کسی را در انظار نماز از تسلط
 دشمن خوف باشد قصر می کند بدو رکعت خواه در حضر
 باشد یا سفر و اگر از قیام خوف باشد نشسته می کند و اگر
 از نشستن خوف باشد در عرض راه خواه پیاده باشد یا سواره

و در هر کوع و سجودان اشاره بسر میکنند و اگر از آن مانعی
 باشد بچشم و اگر در طول نماز خوف باشد کم می کند از سوره
 آنچه اندیشیده دارد از قرائت آن پس از آن از فاتحه و از آن پس ترک آن
 میکنند و بعد از آن کوتاه میکنند از رکوع و سجود و اکتفا میکنند
 با آنچه ممکن باشد تا منتهی شود باینکه در کبر و در امر قتال جز
 بتکبیر قادر نباشند پس در این حال بجای هر رکعت تکبیری
 گویند و در این صورت لازم نیست او را امر اعانت قبله اگر میسر
 نباشد و لازم است رعایت آن در تکبیرة الاخر امر اگر ممکن باشد
 و نیز جایز است مجاهدین را پوشیدن لباس کفار خصوصاً در
 حالتی که باعث چابکی در جنگ باشد و جایز است موختن اداب
 حرب از کفار و استعانت از آنها اگر موقوف با امری حرام
 نباشد و از حیانت آنها ایمنی باشند و واجب است اعانت و تقویت
 کفاری که با اسلام مشبث باشند اگر باعث قوت اسلام

شود

شود و بطریق اولی راجحت اعانت مسلمانانی که مخالف مذهب
 اثنی عشری باشند و جایز است استعمال آلات هوا و لعب اگر
 نظر سپاه موقوف باشد بر آن و سزاوار است که مجاهدین
 هکمی چون نفس و احدی یک دل و یک جهه باشند و از کینه های
 گذشته درگذرند و نصیحت و اعتماد بخدا نمایند و هیکل
 و تعویذ و تربت سید الشهدا علیه السلام را بخود دارند و هنگام
 التقای صفین بخوانند ن ادعیه پردازند که از آن جمله است
دعای پیغمبر صلی الله علیه و آله اللهم منزل الكتاب سريعا
الحساب مجري الحساب اهنرم الاخراب يا صريح المکر و بين
يا محيِب المضطربين يا كاشف الكرب العظيم اكشف كربى
 و غمى فانتم تعلم حالى و حال اصحابي **فرزديگر** که دليل است بر مرید
 اهتمام و تاکید در وجوب این جهاد آنکه در جهاد دعوتی
 ملاحظه میشود که كفار پیش از دو برابر نباشند و در این جهاد
 ملاحظه نمیشود بلکه مدد او بر قدر تست و در مطلق جهاد

هنگام تقای صفین اگر دشمن ضعف مسامین باشد
 چنانکه صد نفر مسام را دو بیست نفر کافر یا هزار نفر را دو
 هزار نفر برابر باشند بلا خلاف جایز نیست فرار مکرر و تحریف
 قتال یا متکینز فئه را و مراد از متکرف کسی است که منتقل
 شود از حالتی بجمالی برای مصالحتی مانند طلب آب و هوا
 یا موضع مرثعه یا وسعت مکان یا راست کردن زره
 یا پوشیدن یا کردن چیزی که مصالحتی در آن باشد و مراد از
 متکینز کسی است که منضم شود برای یاری جستن و قوت
 گرفتن بجماعتی خواه کم باشند یا بسیار نزدیک باشند یا دور
 مجدی که عرفا و عاده خارج از معانیه نباشد و در غیر تحریف
 و تحریف مسامین را واجب است ثبات اگر چه ظن غالب ایشان
 هلاکت باشد علی الاظهر و فاقلا کثر باطلاق ایات کتاب
 که از انجمله است یا ایها الذین کفروا از حنفا فلا

تولو

تَوَاهُمُ الْأَدْبَارُ وَإِذَا الْكَيْفِمْ فَمَنْ تَوَاهُمُ أَوْ بَابِنِكَ شَائِدٌ مَسَامِينِ
دَرْقَتَالِ مَشْرَكِينَ غَالِبِ أَيْدِي وَخِلَافِ ظُنِّ أَيْسَانِ ظَاهِرِ شُودِ
چِه خد او ند عالميان فرموده وَإِنْ يَكُنْ مِنْكُمْ مِائَةٌ صَابِرَةٌ يَغْلِبُوا
مِائَتِينَ وضعیف است قول کسانی که عدم ظن هلاکت را
در وجوب ثبات شرط دانسته اند و متهم است شده اند باینکه وَلَا
تَلْفُوا بِأَيْدِيكُمْ إِلَى الْتَهْلُكَةِ و باینکه حفظ نفس همیشه واجب
و جهاد باسلامت وقت دیگر ممکن است چه التقای نفس باین
هلاکت که عدم حفظ نفس را موجب است منافی جهاد نیست بلکه
ان مقصود شارح است در جهاد روی إِنْ رَجُلًا مِنَ الْأَصْحَابِ
جَمَلَ عَلَى صَنْفِ الْعَدُوِّ وَفَصَّاحٍ بِهِ النَّاسَ النَّفِي بِيَدِهِ إِلَى التَّهْلُكَةِ
فَقَالَ أَبُو أَيُّوبَ الْأَنْصَارِيُّ كُنْ أَعْلَمُ بِهَذِهِ الْأَيَّةِ وَانَّمَّا نَزَلَتْ فِينَا
حِكْمًا رَسُولُ اللَّهِ وَنَصْرًا نَاهُ وَشَهِدْنَا مَعَهُ الْمَشَاهِدُ وَالتَّرْنَاءُ عَلَى
أَهْلِ الْبَيْتِ وَأَوْلَادِنَا وَأُمَمِ الْبَنَاءِ لِمَا فَتَنَّا الْإِسْلَامَ وَكَرَّ أَهْلَهُ وَ

وَضَعَتِ الْحَرْبُ أَوْزَارَهَا رَجَعْنَا إِلَى أَهْلِ بَيْتِنَا وَأَمْرٍ وَالنِّسَاءِ وَأَوْلَادِنَا
رَضِيَ عَنْهَا وَرَضِيَ فِيهَا فَكَانَتْ التُّهْلُوكَةَ الْإِقَامَةَ فِي الْأَهْلِ وَالْمَالِ
وَتَرَكِ الْجِهَادَ وَجَعَلَتْهُ هَلَاكًا خَوَاهِدَ بُوْدُقْتَلِي كَلَهُ دَرَعَوْضِ
أَنْتَ نَدَمَهَا فِي آخِرِ رُؤْيِي وَنَعْمَتَهَا فِي أَلْهِي وَجِبْوَةٌ حَقِيقَتِي وَ
سَعَادَاتِ أَيْدِي وَرِزْقِ وَخَوْشِنِ دِي سِرْمَدِي كَلَهُ ظَاهِرِ اسْتِ
از كَرِيمِهِ وَلَا تَحْسَبَنَّ الَّذِينَ قَاتَلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَمْوَالًا جِئَاءً
عِنْدَ رَبِّهِمْ يُرْزَقُونَ الْإِيَّاهُ وَاللَّهِ اشْتَرَى مِنَ الْمُؤْمِنِينَ أَنْفُسَهُمْ
وَأَمْوَالَهُمْ بِإِذْنِ اللَّهِ الْمَجْدَةَ يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ الْإِيَّاهُ وَازْ حَدِيثِ
فَوْقَ كُلِّ ذِي بَرٍّ حَتَّى يُقَاتَلَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَإِذَا قُتِلَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ
فَإَيْسَ فَوْقَهُ بَرٌّ وَحَالِ أَيْنِكَ مَتَبَادِرَازِ النَّعَامِي نَفْسِ بَتَهْلَاكِهِ
اِتِّلَافِ خُودِ مَرْتَمَاجِ بَسْتِ كَيْ شَرِ عَامَنِهِ عِنْدَ بَاشِدِ مَانَدِ
خُومَرْدِنِ سَمَرِوِ اِنْدَاخْتِنِ خُودِ بَاتَشِنِ يَادِرِيَاوِ امْتِثَالِ اِنْدَهْ اِنْدَاكِهِ
دَرِ جِهَادِ كَلَهُ تَرَكِ اِنْ شَرِ عَامَنِهِ عِنْدَهُ اسْتِ وَجَعَلَتْهُ مَلَا حِطَّةِ

میشود در این جهاد زیادتی دشمن از دو برابر و ظن هلاک در این
 قسم جهاد که بعضی از بلاد اسلام در تصرف کفار است
 و مسامین آن بلاد اسیر و گرفتار و در مال و نفس و عرض
 و دین بی اختیارند و خوف حاصل است از گرفتاری سایر
 مسامین و کسر بیضه اسلام و محو دین با آنکه جناب سید
 الشهدا علیه السلام با احتیاط ذل اسر و ضعف مذهب ترک
 جهاد را هلاک و هلاک دانستند و ملاحظه ان همه دشمن
 و احتیاط از جان پاک فرمودند و اگر مسامین بملاحظه ظن
 هلاک و وجوب حفظ نفس با اول فرار کنند باین خیال که
 بار دیگر جهاد نمایند و غالب شوند از کجاء عالم ایشان حاصلست
 باین که بار دیگر غایب خواهند یافت با آنکه در مرتبه اول فرار
 کرده اند و از بی ثباتی ایشان جرأت و طبع دشمن زیاد گشته
 و همچنین اگر بار دوم و سیم نیز همین نسبت فرار کنند بحسب

عادت معلوم است که امر بجائی میرسد که کافری تنها از صد
 مسام و پیش از آن پروا نکند و بالاخره کفره بر همه مسامین و
 اسلام مستولی شو ند پس مسامین است که در آغاز کار
 از قتال کفار پروا نکنند خواه دشمن خود برابر باشند یا ده
 برابر و ظن هلاکت باشد یا نباشد اما اگر دشمن دین بر بلاد
 اسلام و مسامین هجوم آوردند و مقصود دین را بقاومت کفار
 یعنی نباشد لازم نیست که فوراً قتال کنند بلکه جایز است
 بخص اینشان بشرط امکان بقلعه و خندق و امثال آن باندنظار
 امداد دیگران و لازم است از باب مقدمه که برای حفظ دین
 و جان اعلام بد دیگران نمایند بلی اگر بقتال ملجأ شوند ایشان را
لازمست قتال و جایز نیست استسلام چه از رسول خدا صلی الله
عاه و اله مر و یست من استسلم بغیر جراحة مثقله فایس منی
و نیز چون خداوند عالم بیان فرموده کم من فئة قليلة غابت

فئة

۷۴
فئة كثيرة پس اگر مسامحن از روی اخلاص در دفع دشمن
سعی باین نمایند و در معارك جهاد ثابت قدم باشند بر خدا
لازم است که از اطفای پیمتهی بوعده وان قوتتم لندصر نام
و فاسر نماید و نظایر کفر را بر نور اسلام غالب نسازد و اگر
کفار بسبب تحصن ایشان بر سایر مسامحن مستولی شوند
یا از ماندن کفار در مقابل ایشان خوفی از کسر بیضه اسلام
شود جایز نیست تحصن ایشان بقلعه و خندق و مانند آن و
واجبست ایشان را بر آمدن از قلاع و اقدام بجهاد و دفاع تا حفظ
بیضه اسلام نمایند و غیر مقصودین را که عالم بمقاومت
مقصودین ندارند و واجب است فوراً لهضت بامداد ایشان
اگر چه مقصودین را فی الواقع قدرت مقاومت باشد چه اگر
تاخیر کنند تا کشف حال مقصودین از هجوم قاصدین شود
شاید استیصال و هلاک ایشان منکشف کرد و اگر تعجیل

نمایند مقصودین را اطهینان خاطر و تقویت قلب بهم رسد
و چنانکه جایز نیست تاخیر غیر مقصودین بطن مقاومت
مقصودین همچین جایز نیست ایشان را اعتدال باینکه ظن غلبه
مسامین شرط جهاد است و چگونه رواست درین مقام تعادل
با این گمان و تقاعد از جهاد و اسایش در بلاد و پوشیدن جامه
راحت و نوشیدن جام استراحت و حال آنکه احدی در اشتراط
ظن غلبه سخنی برسد پس احتمال نگفته چه جای اینکه قابل شود
بان و اگر مسامین بگمان این اشتراط عقلی در این جهاد
نمایند از کجاست ایشان را عام باینکه این دشمن که بعض
بلاد اسلام را تسخیر و عموماً اهل آن را ذلیل و اسیر ساخته
اکفا خواهد نمود بان سوز مین و بهمان مسامین با آنکه بحسب
عادت چنانکه پیش بیان شد گمان نیست که اکفا بدو عرض نماید
فرق دیگر که دلیل است بر مزید اتمام و تاکید در وجوب

۷۶
این جهاد آنکه در جهاد دعوتی سزاوار نیست هجوم ناگاه
و شبخون و مانند آن و در این جهاد باکی نیست از آن و جایز است
مقاتله بادشمن بد آنچه غیر سمر باشد و امید فتح بان رود مانند
خرابی قلعها و خاکها و دیوارها و سوز آیدن باتش دور نیست
که شهر ده شود از آن محاربه بتوب و تغلب و طایمانچه و قرابنه
و نهماره و امثال آن و جایز است محاربه بقطع اشجار و درها کردن
اب برای غرق کفار یا برای منع آنها از قتال و مقاتله بمنع آب از آنها
برای هلاک یا مانع آنها از جدال اگر چه کوه دکان و زنان
و دیوانگان کفار و اسیران و مسافران مسامین در میان آنها
باشند و بر ایشان ضرر عظیم بآکه تلف و هلاک شود و دهد علی
الاقوی در صورتی که فتح مسامین و دفع از اسلام موقوف
بان باشد و مکر و هست در مطان جهاد پی کردن دانه خود را
اگر چنه مشرف بعوت باشد و هنگام مصلحت دفع این گرا هست

میشود و پی کردن دواب کفار جایز است مطلقاً بدون کراهت
و جایز نیست کشتن اطفال و مجانین و زنان کفار هر چند
اعانت آنها کنند مگر در صورت ضرورت چنانکه کفار آنها را
سپه نمایند و فتح و غلبه موقوف بقتل آنها باشد و جایز نیست
کشتن کسی که نهایت پیری داشته باشد مگر اینکه اعانتی با آنها
در قتال کند و حکم ختی مشکل حکم زنان است که ذلی او بدون
ضرورت جایز نیست و کشته میشود در اهل صوامع
مگر اینکه بنهایت پیری رسیده باشد **فردیکه** دلیل است بر مرید
التمام و تاکید در وجوب این جهاد آنکه در جهاد دعوی
مخلف از امان و مهادنه و امثال آن جایز نیست و در این جهاد
هنگامی که از ضرر کفار خوف باشد جایز است و از آن باکی
نیست و در مطلق جهاد امان دادن بکفار و قتی که مصاحبت
مسامین در آن باشد جایز است و هنگامی که ترک آن متضمن فساد

مسامین باشد واجب است و عقد امان در غیبت امام علیه السلام
 که نواب عام بر یاست جهاد و پیامند از ند با امر ای سپاه اسلام
 و نایبان ایشان است و جایز نیست دیگری را مگر اینکه بکنفر
 مسلم یا پیشتر امان دهد بیک نفر یا ده نفر یا معدود دی نزدیک
 بان یا کاروانی اندک یا عساری کوچک و واجب است که رئیس
 مسلمین و برای رسالت امان اختیار مسلمی کند که مومن و عادل
 و هوشمند و امین باشد و اگر کفار امان خواهند با شرط مالی
 یا مانند آن و بشرط خود و فاکنند تعرض آنها جایز نیست و رئیس
 مسامین را جایز است نقض امانی که مستلزم فساد بی باشد و
 جایز نیست غیر او را نقض آن و اگر رئیس مسامین بلاحظه
 مصالحت نقض امان کند مادامیکه بر رسالت یا کتابت خبر صحیح
 بکفار نرسد تعرض آنها جایز نیست و مهاده عبارتست از ترک
 جنگ وجدال میان مسامین و کفار تا مدتی که بر ضای طرفین

معین شود و حکمران اینست که جایز است و گاهی واجب میشود
و عقد مهاده در غلبت امام علیه السلام که نواب عام بریاست
جهاد قیامند دارند با امر او و حکم اسلام است چه دیگران را
دعوی با مورد جنگ و جدان نیست و واقع نمیشود مگر در مقامی
که عدد جانبین بسیار باشد و متابعت شرط همدانه لازم است
خواه بشرط عرضی اندک یا بسیار باشد یا بشرط شرعی دیگر
واقع شود که موافق مصالحت مسامین باشد مانند اینکه
هر که از احد فریقین در فرقه دیگر باشد داخل فرقه
خود شود و در جهاد دعوی عقد مهاده پیش از یکسال
جایز نیست اگر مسامین را قوت باشد و بقول قوی در صورت
ضعف مسامین جایز نیست پیش از ده سال و قول بجواز آن
اقوی است اگر بسبب ضعف مسامین صلاح ایشان در آن
باشد و تقض مهاده جایز نیست پس از عقد آن مگر آنکه

فسادی برای مسلمانان از آن بهتر شد و پس از نقض آن جایز
نیست تعرض گفتار تا اهلنا را بجا من خود مرسانند و عقد
صالح بوجهی که متضمن صلاح مسلمین باشد در غایت امام
غایب السلام و عدم نایبان عام جایز نیست مگر کسی را که
بریاست سپاه اسلام قیام دارد هنگامی که ضعف یا وهنی در
مسلمین بیند و مصالحه را اجمال مسلمین و حراست دین اصلح
و انساب داند و حکم صالحی که میان رئیس مسلمین و رئیس
کفار واقع شود بجهت طوائف طرفین جاریست و واجبست
که از جانب مسلمین عامر فی پنا و معتمدی دانا و اسطه باشد
و ناسطه را لازم است که نشر وقوع آن میان کفار کند
و واجب است که ماباه الصاع معلوم طرفین باشد و جایز نیست
که صلح شود بایشان مال مسلمین بکفاری که هجوم آوردند
مگر آنکه مسلمین را اصلا مقاومت کفار نباشد یا آنکه کفار

هنوز بر نفوس و اعراض و اطفال مسامین استیلا نیافته
 باشند و مرفوع ضررها از اسلام و مسامین ببدل مال شود و
 ظن غالب بلکه عام حاصل شود که نقض عهدی کند پس اگر
 کفار بر بلدی از اسلام و جماعتی از مسامین مستولی شوند
 چنانکه اکنون بعضی از بلاد اسلام در تصرف کفار است
 و مرد و زن مسامین آن بلاد در مال و جان پی اختیارند معابد
 مؤمنین بجزانه و مساجد مؤمنین میخانه رخنه دارد پس
 اسلام پدید آمده و ذنهاب در میان مسامین پدید آمده است
 که از مخیل آن سینه و افشان چاکتر از کریبان است و خواطر
 عارفان چون اوضاع روزگار اشفه و پریستان بالبدیه گذاشتن
 مسامین در آن حال و صلاح با کفار ببدل مال صلی غیریب
 و مصالحتی عجیب مینماید و در حقیقت این صلاح نه همین گذاشتن
 از مالست بلکه و آگذاشتن نفوس و اعراض و بلاد و اموالست

۸۲
و چگونه رواست گذاشتن مسامین در دست اهل کین که
انچه توانند از ایشان ستانند و حکمی که خواهند بایشان
نمایند و حال آنکه معصوم علیه السلام فرموده المسامون ید علی
من سواهم تنسکافی و از این اذ لفظ ید بصیغه مفرد ظاهر است
که باید همه مسامین با یکدیگر متحد و بمنزله نفس واحد
باشند اگر یکی را ضرری رسد ضرر همه مسامین دانند و اگر
مسامی را غلطی پیش آید خطر همه اسلام پندارند نه آنکه
از ادکان عاقبت خویش گزینند و در استیلاص گرفتاران دلریش
گوشند چه شد فرموده رسول الله علیه السلام من لم یهتّم
بامر المسامین فایس بمسام کجارت فرموده دیگر انحضرت
من سمع رجلا ینادی یا لله المسامین ولم یجبه فلیس بمسام و کجاست
ضعف مسامین و حال آنکه ایشان را محمد الله اسباب محاربت
امانه است و بازوی مجاهدت کشاده نه جز فرقه روس دشمنی در

که بین دارند که احتیاطی از و لازم و دفع از فرقه را مانع باشد
نه ایشان را مسافتی بعید و مشقتی شدید است که از جهاد و قتال
معدور و بصلح و ببدال مال محتاج باشند و حال آنکه از بعد مسافت
و شدت مشقت هم به صورتی است چه جناب احدیت در سر
زنش قومی که باین عذرها از جهاد مخلف میگردد فرموده
لو كان عرضا قريبا و سفر اقصا لا تتبعوك ولكن بعدت عليهم
التفئة و نبر واجب گردانیده در جهاد نبوك هفتت مسلمین را
با قلت اب و شدت گرما و بعد مسافت و بسیاری دشمن و عسرتی
که هر ده نفر شتر بی برای سواری داشتند و توشه ایشان جوی
سوس خورده و خرما بی گرم افتاده بود و کار پی بصناعتی بجائی
رسید که هر دو نفر یک خرما میان خود قسمت میکردند و گاهی
جماعتی بیات خرما میسکیدند تا اب بر روی آن بیاشامند و ما جزم
داریم که در این زمان اکثر آن موافق مرثع است و اگر مرثع

نباشد

7
10

نباشد لا اقل مساوي غواهد بود و چگونه مساوي ميشود با آنکه
خداوند عالميان ان قضيه را قضيه عسرت ناميده و فرمود
الذين اتبعوك في ساعة العسرة بلي اكر مشركين ببذل مال
از بلاد مساهمين بيرون روند و بلكي ترك تعرض ايستان نمايند
صلح ببذل مال بيوجه نحو اهد بودا اگر چه اياه شريفه وليجدوا
فيكم غلظة بثيه مساهمين است باينكه تطبيع مشركين بمال
مساهمين اطماع انهاست بدین اسلام والسلام خير ختام شكر الله
مساعيدكم الجهدية وجعلها الله لكم الوسيلة الى دار كرامته والسلام
قد تم الكتاب الجهادية على يد اضعف العباد محمد علي
ابن حاجي محمد حسين الاشتياني المامور بعمل الطبع
من الدولة العلية التقا جاريه في دار
الانطباع الواقعة في بلدة تبريز
بتاريخ خمس وعشرين من شهر
رمضان المبارك سنة ١٢٣٣

هجريه

١٢٣٣

